

Міністерство освіти та науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра української літератури

*Навчально-методичні рекомендації
до вибіркового освітнього компонента*

“ЕРОТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ВІД І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО ДО А. ЛЮБКИ”

*для здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей
другого (магістерського) рівня*

Луцьк - 2023

Навчально-методичні рекомендації до вибіркового освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри української літератури.

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету філології та журналістики.

Протокол №2 від 6 вересня 2023 р.

Маланій О.О. Навчально-методичні рекомендації до вибіркового освітнього компонента **“Еротика в українській літературі: від І. Котляревського до А. Любки”**. 2023 р. 72 с.

Обкладинка: картина Івана Марчука **“Єва”** (публікується з дозволу автора).

Розробник:

Маланій О. О., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Рецензенти:

Левчук Т. П., доктор філологічних наук, професор кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури ВНУ імені Лесі Українки.

Мудрак О. В., кандидат філологічних наук, науковий співробітник відділу соціогуманітарних наук Державної наукової установи **“Енциклопедичне видавництво”**.

© О. О. Маланій, 2023

© І. С. Марчук, 2023

© А. О. Косенко, 2023

«ЕРОТИКА В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ: ВІД І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО ДО А. ЛЮБКИ»

Ерос є космогонія, він – творець свідомості.

(Карл Юнг)

*Еротика полягає в естетичній насолоді особистісного
і духовного.*

(Олеся Мудрак)

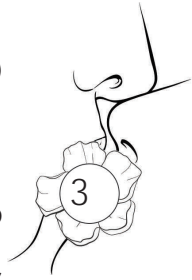
В літературі немає заборонених тем!

(Оксана Щур)

Анотація

Навчально-методичні рекомендації до вибіркового навчального компоненту спрямовують учнів на вивчення “делікатних”, “пікантних”, донедавна “табуйованих” тем і проблем української класичної та сучасної літератури – еротики, пристрасті, тілесності, спокуси, на з’ясування впливу національних і світових культурних традицій, на розвиток стосунків між чоловіком і жінкою, на відвертість інтимної складової художніх текстів, на формування світогляду та культури особистості. Рекомендації містять короткі теоретичні відомості з теми, окремі довідкові матеріали, художні тексти, а також плани лекційних і практичних (семінарських) занять, список рекомендованої літератури та Інтернет-ресурсів за темою спецкурсу. Наголошується на присутності еротичного/інтимного компоненту у художніх текстах, епістолярії; впливах на національну традицію близьких взаємин міжкультурного середовища; ролі культури інтимного переживання/відчуття та його оприлюднення у формуванні естетичних, етичних та художніх критеріїв читачів. Велике значення надається усвідомленню ролі інтимних стосунків та еротичних проявів у формуванні уявлень про конкретну епоху та соціальну групу (верству). Заплановано вивчення та аналіз художніх текстів письменників ХІХ-ХХ та ХХІ століття, а також уривків з листів, спогадів письменників-класиків та сучасників, в яких присутній інтимний/тілесний/erotичний компонент.

Завдання курсу – розкрити сутність соціальної історії, культури та філософії української еротичної літератури, подати панорамний огляд становлення та еволюції (попри заборони

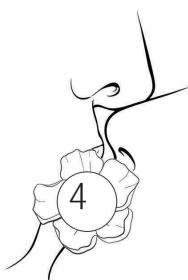

та систему радянських цінностей) цієї соціально-культурної проблеми, з'ясувати символічні та соціально-комунікативні аспекти еротичної культури українців, виявити історичні маркери еротичної/інтимної культури на прикладі художніх текстів, показати студентам українську літературу у її естетичній привабливості, вивести “erotичний дискурс” літератури з примітивного сприйняття і довести, що культура почуттів, erotичних переживань теж є своєрідним атрибутом ідентичності, а також спростувати деякі стереотипи про erotiku, виявити відмінність між любовною, інтимною та erotичною літературою, провести чітку межу між erotикою та порнографією, показати рівень культури українців на прикладі сороміцьких пісень, фольклорних традицій, з'ясувати впливи і взаємовпливи на національну erotичну культуру мультикультурного світового середовища, проілюструвати зміну інтимних/erotичних переживань українців впродовж століть, за допомогою художніх текстів розкрити специфіку української етики та естетики кохання, довести актуальність і потрібність вичення національної літератури крізь призму розмаїтих культурних зрізів та проблем, навіть таких делікатних.

Що буде вивчатися (предмет навчання): Erotична лірика як літературознавча проблема; erotичні образи та мотиви: на межі духовного й тілесного; чуттєвість erotичних образів у художніх текстах, створених в руслі модерністичної естетики; erotизм в літературі: радянський та пострадянський дискурс; диференціація понять інтимної, любовної та erotичної лірики; критерії свободи світовідчуттів, виявлення почуттів, морально-етичних засад; чоловіча та жіноча erotична поезія: гендерний аналіз творів; знайомство та аналіз поетичних, прозових та драматичних творів українських письменників - від Івана Котляревського до Андрія Любки; дискусія про erotiku в українській культурі тощо.

Чому це цікаво? Програма вибіркового освітнього компоненту передбачає занурення в “делікатну”, “пікантну”, донедавна “табуївану” тему.

Erotичні образи та інтимні переживання ліричних героїв, авторів творів в контексті дослідження поетичного мовлення доповнять вербальний портрет мовної особистості; вивчення цієї, на перший погляд, “пікантної” проблеми дозволить орієнтуватись у світових, європейських та національних культурних дискурсах, усвідомити “межі” дозволеного та культу людського тіла у світовому та національному мистецтві, окреслити етичні та естетичні орієнтири кожної епохи, визначити “erotичний код” української літератури.

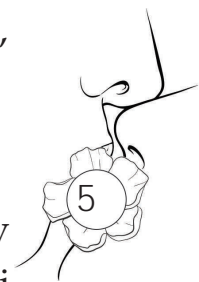
А ще: ми сформуємо образ сучасної еротичної культури, інтимного коду української літератури за допомогою сучасних розвідок і досліджень, художніх текстів, художніх фільмів (за мотивами творів українських письменників), літературно-мистецьких перформансів, картин художників – аби зрозуміти невід’ємність еротичної (інтимної) складової від загальнонаціональної та світової культурної традиції. Спробуємо означити ключову роль еротичного (інтимного) антуражу для усвідомлення структурування літературного твору.

Кредо нашого курсу: “В літературі немає “заборонених” тем!”

1. Мета і завдання навчальної дисципліни.

Навчити здобувачів освіти вільно орієнтуватись у еротичному (інтимному) дискурсі української літератури, вбачати позитивні процеси формування естетичного та етичного ідеалу в українському культурному просторі, чітко усвідомлювати специфіку еротики в її соціокультурному аспекті минулого і сучасності, відчитувати етичні та естетичні маркери і меседжі в творах класичної української літератури крізь призму еротичних (інтимних) епізодів задля повнішого сприйняття епохи та національних звичаїв, традицій, знати еротичні (інтимні) почуття українців різних епох і соціальних груп (на прикладах літературних творів), уміти визначити естетичну цінність описів інтимних сцен у творах художньої літератури, розуміти важливість формування системи мистецьких смаків за допомогою якісних художніх текстів класичної та сучасної вітчизняної літератури, зруйнувати стереотипи щодо низькопробності текстів з фізіологічними сценами, розуміти природу і культуру тілесності, уміти вирізняти в художніх (і мистецьких) творах пристрасть, закоханість, потребу фізичної близькості та “платонічну” любов, знати історичні віхи і процеси, суспільні тенденції, вирізняти культурно-мистецьке середовище та його роль у збереженні та розвитку національних традицій, мови, літератури.

Мета і завдання спецкурсу зорієнтовані на подальше формування літературознавчої, компаративної, культурологічної, міжкультурної, комунікативної, естетичної, етичної компетентностей випускника.

ДУМКИ НАУКОВЦІВ, ДОСЛІДНИКІВ, ПИСЬМЕННИКІВ, ЖУРНАЛІСТІВ

Галина Пагутяк: “Еротичне в літературі – це не епізод, не сцена, де описують інтимну близькість, а пронизаний чуттєвістю текст...”

Цілежиттямоя покоління, яке зростало у глухі часи брежнєвського застою, переконували, що українська література апріорі не мала в собі нічого еротичного, і тільки укрсучліт зірвав фіговий листок із традиційної літературної цнотливості та пуританства і зробив прорив...

Справжній Ерос не може існувати без уяви, фантазій. Без них він втрачає силу. Кінчик черевичка з-під довгої сукні, кучерик, що вибився з-під чепця, густа вуаль чи кранавальна маска збуджують значно більше, ніж оголена натурниця, яку малюють художники. А картинки чи фільми порно – до уяви не мають жодного стосунку. Це сурогат, імітація... У сучасній літературі повно сексуальних сцен, але вони не мають нічого спільного і з мистецтвом, і з Еросом. Коли плід перестає бути забороненим, уява гасне, і замість повноти життя виникає спустошення. Дон Кіхот не спить з Дульсінеєю, лицар із середньовічної “Легенди про білу сорочку” виграє поєдинок, бо напередодні просить у Дами її сорочку, а після перемоги надсилає їй окривавлену, щоб Дама накинула поверх сукні. Ось це і є еротика. Можна назвати ще чимало прикладів. Платонічне кохання містить у собі більше еротики, ніж шалений секс у вагонному туалеті з обов’язковим презервативом, – це фішка сучасних письменників, що їх називають “відвертими і розкомплексованими”. Далєбі, у Гната Хоткевича є значно відвертіше оповідання про старого чоловіка, який під впливом “Пісні Пісень” Соломона намагається наостанок відчутти пристрась, якої – утім – так і не пізнав...

Мова Еросу в культурі минулого – це мова символів і алегорій, напівтонів, натяків...

І вершиною української еротичної прози часів революції та визвольних змагань є надзвичайно вишуканий “Блакитний роман” Гната Михайличенка... Майк Йогансен писав про цей твір: “Чудернацька синтеза еротики і революційного імпресіонізму”... Усе це покоління, яке госторо відчувало спорідненість Еросу й Танатосу, було знищене сталінськими посіпаками... У добу соцреалізму, цю

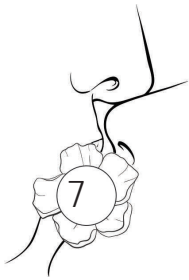
мертву пустелю, по якій гасали гієни цензури, ніхто не наважився б написати так, як написав Гнат Михайличенко: “Я життя цілую просто в губи. У червоні губи гарячі...”

Микола Махній: “Найдавніші відомості про виникнення кохання, осмислення його природи дає антична міфологія, де вперше у розпливчастих магічних уявленнях та відповідних культурах поступово народжувались ідеї про всезагальну силу, що лежить в основі життя, яка й сама за своїм змістом є цим життям. У Стародавній Греції цю силу називали Еросом. Він з’явився ще задовго до богів і був єдиною основою впорядкування і процвітання світу. У найдавніших джерелах Ерос, також Ерот – могутня світова сила, владне космічне начало, в образі якого грайлива любовна енергія зливається з могутністю світових стихій.

...Любов у Платона – це Ерос пізнання, який піднімається вгору з однієї сходинки на іншу, тому діалектика любові у Платона є діалектикою знання. Сублімація – це обов’язкове піднесення від нижчого до вищого. Ерос Платона сублімує до нових вершин буття, відкриваючи нові категорії життя. Ерос як лібідо, як статевий потяг – це продовження роду, поява поколінь. Ерос як творчість – це поезія, мистецтво, політика, державна творчість”.

Леонід Ушкалов: “... як було б чудово написати хоч одну статтю про Франка-візіонера! А ще краще – цілу книжку про ті теми, які в історії української літератури досі залишаються табуйованими. Нав’язуючись до незабутнього Юрія Шевельова, її можна було б назвати коротко й стильно: “Не для дітей”. Однією з таких тем є, поза сумнівом, еротика. Той-таки Шевельов 1991 року в передмові до своєї збірки “Третя сторожа” писав, що Захід і Схід – це різні світи. “Бо Захід мав свій період Ренесансу, свої традиції Греції й Риму, потім свої “буржуазні” демократії, а Схід застряг на довгі століття в своєму візантійстві – і в культурі, і в своїй застиглоті тиранічного самодержавства. Ось на Сході панує табу на еротіку. Якщо судити з літератури, то на Україні й діти не родяться, хіба що до капусти їх лелеки підкидають”...

...справжньою стихією Еросу була сороміцька поезія наших мандрівних школярів. Чого тут тільки нема! І domeжна розкутість, і солоний-пресолоний гумор, і раблезіанська тілесність, годна

перетворювати грішне тіло на запаморочливий сюрреалістичний пейзаж... Але навіть чистої води “реалізм” тут дуже грайливий і пікантний....

... наприклад, Тарас Шевченко не вважав за щось негідне таке, записувати еротичні пісеньки...

...Не забудьмо і нашого постмодерну з його епатажністю й настановою на руйнування всіляких табу. Може, сам його початок припадає на 1996 рік, коли з’явився роман Оксани Забужко “Польові дослідження з українського сексу”. Жінка. В усьому жінка попереду. То вже потому будуть такі чоловічі історії, як Покальчукове “Те, що на споді”, “Мальва Ланда” Юрія Винничука чи “Жінка його мрії” Олеся Ульяненка, яка так збентежила Національну експертну комісію з питань захисту суспільної моралі... ”

Олеся Мудрак: “Еротична лірика – то є справжнє мистецтво. Варто пригадати поетичну спадщину Сапфо, Анакреонта, Овідія. Їхні поезії вважаються високим мистецтвом, як і доробок трубадурів, труверів, міннезінгерів. Еротичні мотиви властиві не лише авторським літературним творам, а й фольклору. На жаль, досить довго вони вилучалися з літературного простору, перетворюючи його на виразно цнотливий, “дистильований”. Окремі еротичні вірші спостерігалися в Тараса Шевченка, Івана Франка, Павла Тичини, Василя Пачовського, Михайля Семенка, Максима Рильського, Наталії Ливицької-Холодної та інших наших митців. Певні зрушення в українській поезії сталися завдяки “сексуальній революції”, що відбулася в 1990-х роках. Не всім до снаги розмежовувати еротику й порнографію. Еротика, як на мене, ґрунтується на одивненні, на чутті тонкої єдності тіла і душі, чого не спостерігається в любовній (платонічній) літературі. А от порнографія побудована на біологічній основі, на натуралістичному виверженні інстинктів. Вона розходить з категорією прекрасного, нехтує душею. Еротична лірика, як і любовна, тяжіє до розкутих вітальних форм вираження. Вона дарує читачам чуття прекрасного, що відкриває онтологічну основу буття, гармонію між чоловіком та жінкою”; “Еротична лірика завжди перебувала у потужних потоках еротичного шалу, відмінного за змістом і природними властивостями від сексу. Якщо сексуальність є біологічним, фізіологічним чинником людського ества, то еротика полягає в естетичній насолоді особистісного

і духовного. Еротика містить сугестовану сексуальність. Еротична лірика зорієнтована на вироблений естетичний смак, прагнення знаходити гармонію тіла і душі, уникаючи вульгарності, вбачаючи у них онтологічний сенс, відкривати в них невичерпні таємниці, які нівелює “порнографічна творчість” (порнографія, на жаль, знищує еротику як таку, й накладає на неї своєрідне ВЕТО). Відповідно і має своє коло читачів”.

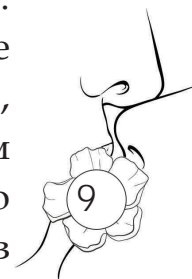
Олександр Бойченко: “Про складність любовної, так би мовити, галузі життя по-науковому розмірковували ще античні греки. Різновидів любові, не рахуючи гібридних, у них було щонайменше чотири: ерос, сторге, агапе і філія. І що цікаво: Платон, який, мабуть, найбільше з-поміж грецьких філософів переймався питанням здорового, на його думку, еротизму, найчистішою, найпіднесенішою і найбожественнішою – тобто власне платонічною – любов’ю вважав саме філію”.

Олександр Гаврош: “В українській літературі слабо розвинений еротичний струмінь. Зараз еротики, звісно, більше, однак література все одно залишається набагато цнотливішою за український народ. Вона боролася за ідеали, та забувала про інші речі. Після помаранчевої революції в народі має настати і сексуальна революція в літературі”.

Оксана Щур: Відсутність фахових розмов про літературу в популярному форматі (зокрема, про еротику в українській класиці, а ще про насильство, божевілля і провінційні комплекси, а також про гідність, досягнення і загалом цікаве життя тих, кому в підручниках домальовують роги і статеві органи) призводить до незасвоєння традиції на ось такому середньому рівні. Звідки про еротику у Кобилянської чи Винниченка дізнається вчитель, журналіст чи письменник-аматор? А сисадмін чи бухгалтер? А проте вони становлять велику частину суспільства, у якому ми живемо. Деколи навіть починають долучатися до літературного процесу.

Розмови на такі дразливі і донедавна табуйовані теми, як-от секс і пристрасть в українській літературі, дають змогу ні, не змінити суспільну рецепцію класики, – це надто патетично й утопічно звучить, – а розставити маячки для тих, хто раптом захоче шукати в цьому напрямку. Суспільство змінюється не лише реформами, а й малими кроками теж”.

Михайло Грушевський, створюючи “Історію української літератури”, саме еротичній поезії присвячує свої роздуми у розділі “Поезія подружжя”, де йдеться про весільні пісні і обряди:

“Соціальні факти, які приносяться з організацією парубоцької верстви й використанням її в інтересах оборони і взагалі воєнної сили, з свого боку, додають нові психологічні мотиви, які заволодіння дівчиною зв’язують спеціально з воєнним заняттям і роблять еротику одною з приналежностей чи окрас воєнної спеціальності”. І вводить у літературознавчу термінологію поняття “еротика”.

Соломія Павличко: “Кобилянська з надмірною сексуальністю її ранніх творів, яка називається, описується, естетизується, нарешті з радикальним розширенням меж сексуальності (взаємна любов жінок), звичайно, справляла шокуюче враження. Хоча письменниця вдавалася до евфемізмів і символів.

Власне природа була першим символом еротизму в творах Кобилянської, другий такий символ становила музика – “скована пристрасть... Дуже часто музика – евфемізм еротично забарвленого почуття. Музика збуджує сексуальну мрію, яка може переходити в готсре фізичне відчуття оргастичного характеру, як-от у наступному епізоді “Людини”, де етюд Шопена “Impromptu phantasie” викликає в героїні стан екстазу, майже неврозу”.

Тамара Гундорова: “Той тип жіночої дружби, який культивувала Кобилянська, був подібним до жіночого платонічного роману, де духовна й емоційна інтимна близькість мала еротичне забарвлення... Саме словесною грою, що несе на собі семантику ніжності, обіймання, доторків (паси), супроводжується листування Кобилянської та Лесі Українки. Така словесна гра стає атрибутом жіночого еротичного дискурсу...”

Ігор Бондар-Терещенко: “В українській літературі доба класики – від Івана Котляревського до Василя Пачовського – благодатна “еротична” нива”.

Марія Матіос (про еротичний “Бульварний роман”): “... я знайшла підтвердження, що про ці речі можна писати смачно, не вульгарно, що про це можна говорити тими словами, коли можна при дітях читати цю книжку. Ви знаєте, це може навіть той місток, через який ми можемо повернутися до літератури серйозної, через якусь масову, але якісну літературу”.

Атанайя Та: “Парадокс, але багато українських читачів жорстоко лає еротичну творчість рідних письменників терміном “порно”. Чи то зажерлися – чи то навпаки, ніяк у смак не ввійдуть.

Аж іноді хочеться голосно-голосно сказати: панове, та література апріорі не може бути порнографічною! Хоча б тому, що вона – література! І картинка статевого акту не показується безпосередньо, а створюється за допомогою різних там художніх засобів у читача в голові! З наявного матеріалу! Тому вирішальним моментом усе-таки є читачева голова. І треба ще вміти гідно прочитати всю ту красу, яку створили наші письменники. Спасибі українській еротичній прозі за те, що вона у нас є!”

Юрій Логвин: ” Згадайте, як за “Вальдшнепи” били Хвильового, Йогансена за його оповідь “Подорож ученого доктора Леонардо”. Там же абсолютно прекрасна еротика (а це 20-30-ті роки), при чому цнотлива, витончена, екстраклас”.

РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ (ВОЛИНСЬКИЙ ТЕКСТ І КОНТЕКСТ).

Велика увага при вивченні вибіркового компоненту приділяється регіональному – волинському контексту – а саме: дослідженням еротичного компоненту в творчості тих, хто так чи інакше пов’язаний із Волинню, народився, жив/живе, працює, творить “волинський текст і контекст”.

Теми, постаті, проблеми:

- “Простір Лесиного Еросу” (Ніла Зборовська про “Лісову пісню” Лесі Українки);
- Еротизм (гомоеротизм) творчості Агатангела Кримського;
- Еротика в поезії Валер’яна Поліщука;
- Еротичні мотиви в ліриці Олекси Стефановича;
- Еротичні мотиви в творчості Юрка Покальчука (“Кама сутра” та ін.);
- Волинська еротика Костя Шишка (поема “Епупея”);
- Любовно-еротична проза Йосипа Струцюка;
- Оксана Забужко: від “польових досліджень” до делікатності;
- “Чорна черешня” Ольги Ляснюк;
- Еротизм поезій Павла Коробчука;
- Інтимне сфумато поезії Ольги Ольхової.

ТЕМАТИКА ЛЕКЦІЙ.

№ 1. Еротика в світовій культурі. Що таке еротика і що вона робить у творах української літератури: вільна розмова на пікантну тему. Еротика в світовій культурі. Еротичний стереотип українців. Доба класики - "благодатна еротична нива". Концепти і дискурси. Моделі, категорії еросу та еротичні мотиви в українській літературі. Український еротичний вокабуляр. Еротична лірика як літературознавча проблема. Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять. Інтимність української літератури: про мистецтво і "сміття". Ерос contra порно.

№ 2. Еротика у класиків. І. Котляревський. "Енеїда": "козацька Камасутра". Еротичні мотиви в творчості Т. Шевченка, Марка Вовчка, П. Мирного, І. Нечуя-Левицького, І. Франка, С. Руданського, О. Кобилянської, Лесі Українки, М. Коцюбинського, В. Винниченка, поетів "Молодої Музи" та ін. Еротичний серіал "Острів любові": за творами класиків.

№ 3. Література першої половини ХХ століття (20-50-ті роки): богемні витівки "Розстріляного відродження". Еротика в поезіях Р. Троянкер, Н. Забіли. Еротичний роман у віршах Н. Лівицької-Холодної "Вогонь і попіл". Відверта еротика українських футуристів (Михайль Семенко, Гео Шкурупій). "Еротичний сполох" В. Поліщука та В. Сосюри. Еротика міста: В. Підмогильний. Олена Теліга: почуття і пристрасті. Любовний роман 20-30-х: умовно-еротична література.

№ 4. Пристрасті в українській літературі (60-90-ті роки). Еротичні сцени у творах О. Гончара, П. Загребельного. "Висока" еротика В. Стуса. Ніжна еротика В. Симоненка та прихована Л.Костенко. Пристрастно про інтимне: М. Вінграновський. "Найзапекліший та найплодовитіший еротоман в українській поезії": Д. Павличко та його "Золоте ябко". Пікантність поезій І. Драча. А. Цвид, І. Жиленко та О. Забужко: жіноча революційність і відвертість.

№ 5. Сучасна українська література: розкуто і вільно-еротично. Твори Ю. Винничука, О. Ульяненко, Є. Кононенко, Н. Сняданко, І. Карпи, Л. Клименко, Г. Шиян, М. Матіос, А. Любки. Поезія Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця, Ю. Іздрика, С. Жадана, О. Гавроша, Д. Лазуткіна, М. Кіяновської, М. Савки, П. Коробчука та ін. Еротичні провокації від Ю. Позаяка та Л. Подерев'янського - на межі дозволеного. Сучасні антології та альманахи еротичної літератури. "Еротичні" премії та антипремії.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ.

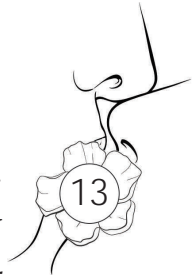
Практичне заняття № 1. (2 год.)

ЕРОТИЧНА/ЛЮБОВНА/ІНТИМНА: “НЕ ТАКА” УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА.

1. Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять.
2. Еротична лірика як літературознавча проблема.
3. Еротика в світовій літературі: історія делікатного темарію.
3. Українська еротична література: жанрова специфіка та ідіостилі.

Література та інтернет-ресурси:

1. **Єрмоленко В.** Ерос і Психея. Кохання і культура в Європі. ВСЛ, 2023.
2. **Жорнокуй У., Чіпак О.** Основні риси еротичного концепту в українській літературі: штрихи до проблеми. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України.* Серія: Філологічні науки. 2014. Вип. 206. С. 102-109. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnaufil.n_2014_206_16
3. **Махній М.** Зачарована етноеротика: Метаморфози українського лібідо. URL: <http://dotyk.in.ua/makhniy.html>
4. **Махній М.** Еволюція інтимності: від Едему до Мережі. Київ: Academia.edu, 2017. 520 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Makhnii_Mykola/Evoliutsiia_intymnosti_vid_Edemu_do_Merezhi.pdf
5. **Махній М.** Етносексологія: ерос і культура. URL: <http://dotyk.in.ua/etnosexology1.html>
6. **Махній М.** Психея: між Еросом і Логосом. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2013. URL : <https://www.calameo.com/read/005051998e7b7813ab7ee>
7. **Махній М.** “Номо erotikus”: психоісторія статі і сексуальності / Махній М. Номо sapiens psychologicus: історія психологічної думки. Чернігів: Видавець Лозовий В., 2014. С. 260-311. URL: <http://surl.li/lsvph>
8. **Мудрак О.** Еротична лірика як літературознавча проблема. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/132028/08-Mudrak.pdf?sequence=1>
9. **Мудрак О.** Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/669/475>

10. Мудрак О. Інтимність української літератури: про мистецтво і «сміття»/ URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/kultura/intimnist-ukrayinskoyi-literaturi-pro-mistectvo-i-smittyu>

11. Мудрак О. Українська еротична лірика: жанрова специфіка та ідіостилі. URL: <https://cutt.ly/PNidvQ9>

12. Мудрак О. Якщо в еротичній ліриці є брутальність, то це вже порнографія. URL: https://galinfo.com.ua/articles/yakshcho_v_erotychniy_lirytsi_ie_brutalnist_to_tse_vzhe_pornografiya_kandydat_erotychnyh_nauk_olesya_mudrak_129760.html

Завдання:

Ознайомитись із рекомендованими матеріалами.

Відшукати у різних літературознавчих словниках трактування понять “Еротика”, “Інтимна лірика”, “Еротична поезія”, “Любовна лірика”.

Опрацювати статті (Літературознавча енциклопедія Ю. Коваліва): “Еротика” (с. 346); “Еротична лірика” (с. 347), “Інтимна (любовна) лірика” (с. 432), “Любовні пісні” (с. 587): URL: <https://archive.org/details/literaturoznachat1/page/n346/mode/1upview=theater>

Практичне заняття № 2. (2 год.)

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕКАМЕРОН: ЕРОТИЧНІ МОТИВИ В КЛАСИЧНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (ВІД І. КОТЛЯРЕВСЬКОГО ДО О. КОБИЛЯНСЬКОЇ)

1. “Енеїда” І. Котляревського: еротика і українське життя.
2. Т. Шевченко, С. Руданський, І. Франко, Марко Вовчок – український “Декамерон”.
3. Простір Лесиною Еросу (драма-феєрія Лесі Українки “Лісова пісня”).
4. Еротизм творчості О. Кобилянської. Ольга Кобилянська та Леся Українка: лесбійські фантазії та еротичні мотиви (Дискусія).
5. М. Коцюбинський і його “розпуста”.
6. “Андрій Лаговський” А. Кримського: “між гріхом і еросом”.

Література та інтернет-ресурси:

1. Агеєва В. Лесбійські фантазії Ольги Кобилянської. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-46272102>

2. **Агеєва В.** Пантелеймон Куліш – 200 років: коханки і еротика батька українського роману. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-49237945>
3. **Амеліна К.** Десять еротичних картин Тараса Шевченка, які ви могли не бачити. URL: <https://life.liga.net/istoriyi/news/desyat-eroticheskikh-kartin-tarasa-shevchenko-kotorye-vy-mogli-ne-videt>
4. **Гундорова Т.** Жіночий еротичний дискурс; “Щоденник” як лабораторія жіночої сексуальності // Гундорова Т. FEMINA MELANCHOLICA: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ: Критика, 2002. с.66-125; с.92-95. URL: https://genderindetail.org.ua/netcat_files/57/65/kniga_Gundorova_Femina_melancholica_Stat_kul_tura_v_gendern_y_uto_p_Ol_gi_Kobilyans_ko_.pdf
5. **Горошко І.** “Скомплікований паралелограм сил”: любовний сюжет у прозі Івана Франка. URL: http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/ukr-literaturoznavstvo/78_2014/12_I_HOROSHKO.pdf
6. **Еротична класика:** від Шевченка до Шкурупія. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-5zkSMrwKYgJ:https://vsiknygy.net.ua/neformat/34963/&cd=4&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
7. **Зборовська Н.** Хай буде музика! (Уривок з книги “Моя Леся Українка”: про Лесин Простір Еросу). URL: <http://dotyk.in.ua/himusik.htm>
8. **Ільків А.** Роль концептів “любов-агапе” та “любов-ерос” в інтимному епістолярії Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Філологічні науки. №13 (262). 2013. С.38-43. URL: <https://eprints.oa.edu.ua/7381/1/5.pdf>
9. **Клекіт І.** Сороміцька історія: як українці до гречки стрибали. Міні-екскурс про непристойні коломийки і “опис розпусти” Коцюбинського. URL: <https://ukrainky.com.ua/soromiczka-istoriya-yak-ukrayinczi-dogrechky-strybaly/>
10. **Любощі, затінені парюю і піною:** Перший еротичний комікс Анатолія Базилевича (ілюстрації до “Енеїди” І. Котляревського). URL: <https://localhistory.org.ua/rubrics/painting/liuboshchi-zatineni-paroiu-i-pinoiu/>
11. **Опришко Н.** Еротика Івана Франка та література українського постмодернізму // Іван Франко і національне й духовне відродження

України. Харків, 2006. С. 89-96. URL: <https://de.calameo.com/read/0006329458bac6ee9d2c9> С. 89-95.

12. Павличко С. “Андрій Лаговський” А. Кримського: чоловік між гріхом і еросом; Філософія платонівського Еросу // Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ А. Кримського. Київ: Основи, 2000. С.77-90; 90-97. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Pavlychko_Solomiia/Natsionalizm_seksualnist_orientalizm_skladnyi_svit_Ahatanhela_Krymskoho/

13. Рупенко (Зарицька) Л. Поетика інтимного листування кінця ХІХ – початку ХХ ст. (теоретичне дослідження). *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (Літературознавство)*. № 2 (16), жовтень 2015. С. 242-247. URL: <https://cutt.ly/PNioVeq>

14. Тихолоз Б. Ерос versus танатос (Філософський код “Зів’ялого листя”). URL: <http://dotyk.in.ua/tyholoz.html>

15. Щур О. Секс і пристрасті в українській літературі. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/sex-i-pristrasti-v-ukrainskiy-literaturi-134385.html>

Завдання Читати:

Біла книга кохання: Антологія української еротичної поезії. К: Навчальна книга “Богдан”, 2008. URL: (версія 1998 р.): <http://dotyk.in.ua/bilaknyha.htm>; URL: (версія 2008 р.): <http://dotyk.in.ua/whitebook.htm>

Дотик словом: Любовно-еротична лірика. URL: <http://dotyk.in.ua/poetyka.htm>

Таємна пригода... Антологія української еротичної прози порубіжжя ХІХ-ХХ ст. Упорядник Є. Плясецький. Серія: Ревізія. Перечитай класиків. Київ: Yakaboo Publishing, 2023.

Український Декамерон. Книга І. Дияволиця. Повість, новели Упорядник Р. Піхманець, післямова І. Денисюка. Бібліотека журналу “Лель”. К.: Довіра, 1993. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Martovych/Ukrainskyi_dekameron_Knyha_I/

Дивитися:

Український еротичний телесеріал за творами українських класиків “Острів любові” 1995 р.). URL: <https://www.takflix.com/uk/collections/ostriv-lyubovi>

Практичне заняття № 3. (2 год.)

ЕРОТИКА БУРХЛИВИХ 20-30-Х РОКІВ ХХ СТОЛІТТЯ (АВАНГАРДНА ПОЕЗІЯ І ПРОЗА)

1. Еротизм в новій українській поезії: думки Майка Йогансена (дискусія).
2. Еротика в творчості українських футуристів:
  - Гео Шкурупій;
  - Михайль Семенко.
3. Жіноча еротична лірика: Раїса Троянкер.
4. Наталя Лівницька-Холодна (erotичний роман “Вогонь і попіл”).
5. Валер’ян Поліщук: еротичні нотки в інтимних поезіях.
6. Гнат Михайличенко. “Блакитний роман”: еротично-сексуальна символіка твору.
7. “Інтелектуальна” еротика та дискурс тілесності в творах Віктора Домонтовича.

Література та інтернет-ресурси:

1. **Гуменюк О.** Еротизм в українському стилі (Н. Лівницька-Холодна). URL: <https://nasze-slowo.pl/erotizm-v-ukra%D1%97nskomu-stili/>
2. **Йогансен М.** Еротизм в новій українській поезії (Фрагмент дискусійної статті – в кінці матеріалу). URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/25783/>
3. **Калитенко Т.** Інший Авангард Валер’яна Поліщука | Читомо (chytomo.com)
4. **Коцарев О.** Алкоголь, секс, епатаж: богемні витівки “Розстріляного відродження” | КОБЮ (kobu.kiev.ua)
5. **Коцарев О.** Перший український поет, що постраждав за “порнографію” | Читомо (chytomo.com)
6. **Коцарев О.** Раїса Троянкер: пригоди “романтичної імажиністки”. URL: <https://vsiknygy.net.ua/review/1021/>

7. Легка О. Сад любові моєї (проблема філософії кохання в поезії Н. Ливицької-Холодної). Львів: Львівський державний університет, 1998. 48 с.
8. Легка О. Червоне і чорне: Новаторство поетики еротичного Н. Ливицької-Холодної. Львів, 1999. 42 с.
9. Ливицька-Холодна Н. URL: [untitled \(nbuv.gov.ua\)](http://untitled.nbuiv.gov.ua)
10. Літвінова І. Особливості художньої концептуалізації любови-еросу в поезії представників Розстріляного відродження. URL: <https://cutt.ly/INiie0k>
11. Марчак Т. Символіка й таємничість “Блакитного роману” Гната Михайличенка. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5966/3/18.pdf>
12. Мудрак Л. Ніч із “Другом Читача”: еротична ШКУРУПАДА - Література. Сучасна українська література. Всеохопний літературний портал (vsiknygy.net.ua)
13. Мудрак Л. Ніч із “Другом Читача”: ОНАН (В.Поліщук) - Література. Сучасна українська література. Всеохопний літературний портал (vsiknygy.net.ua)
14. Осока С. Наталя Ливицька-Холодна: сміливість, суворість і чистота. URL: <https://povaha.org.ua/natalya-livytska-holodna-muzhnist-suvorist-i-chystota/>
15. Слабошпицький М. 25 поетів української діаспори Наталя ЛИВИЦЬКА-ХОЛОДНА (googleusercontent.com)
16. Шепель Ф. Романи в житті Євгена Маланюка:
1 ч.: URL: [РОМАНИ В ЖИТТІ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА | НС \(n-slovo.com.ua\)](http://romani-v-zhytti-yevghena-malanjuka-n-slovo.com.ua)
2 ч.: URL: [РОМАНИ В ЖИТТІ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА | НС \(n-slovo.com.ua\)](http://romani-v-zhytti-yevghena-malanjuka-n-slovo.com.ua)
3 ч.: URL: [РОМАНИ В ЖИТТІ ЄВГЕНА МАЛАНЮКА | НС \(n-slovo.com.ua\)](http://romani-v-zhytti-yevghena-malanjuka-n-slovo.com.ua)
17. Цимбал Я. Циркачка, дворянка і комуністка: три еротичні поетеси 20-х років. URL: <http://litakcent.com/2016/03/11/cyrkachka-dvorjanka-i-komunistka-try-erotychni-poetesy-20-h-rokiv/>
18. Янкова І. Мотиви кохання в поезії Михайля Семенка. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20210128-motivi-kohannya-v-poeziyi-mihajlya-semenka>
19. Яремчук І. “...Ваш лист... воскресив мою душу...” (Легка О. Життя – це любов (Еротичний роман у віршах Наталі Ливицької-Холодної)). URL: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/144659/18-Yaremchuk.pdf?sequence=1>

Завдання Читати:

Наталя Лівницька-Холодна. URL: <file.pdf> (diasporiana.org.ua)

Гео Шкурупій. URL: <http://dotyk.in.ua/shkurupiy.htm>

Михайль Семенко. URL: <http://dotyk.in.ua/semenko.htm>

Раїса Троянкер. URL: <http://dotyk.in.ua/troyanker.html>

Віктор Домонтович. Дівчинка з ведмедиком. Доктор Серафікус.
Спрага музики.

Дивитися:

Н. Лівницька-Холодна. Поезії з циклу “Червоне й чорне”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rDobtFEHJsl>

Г. Шкурупій. “Барабани”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lAxTe5bmTG0>

Р. Троянкер. “Тайгер лілієс”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=za28E3B8YIc>

Р. Троянкер. “На пароплаві”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=BsZxfbmTfTk>

Н. Лівницька-Холодна: українська поетка в Празі | Шалені авторки | Віра Агеєва, Ростислав Семків. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Jrda6T-OQC4>

Ю. Шевельов про “еротику” у творах В. Домонтовича: “Українською «Лолітою» охрестили критики роман Віктора Петрова “Дівчина з ведмедиком”. Видав його 1928-го під псевдонімом В. Домонтович. Твір оповідає історію кохання юної дівчини і старшого чоловіка. Його еротика ніколи не переходить у порнографію, і він якнайцотливіше – і то в усіх своїх творах включно з повоєнними, уникає опису статевого акту, навіть у натяку, – пише Юрій Шевельов. – Кожне кохання, завершене щасливо, перестає його цікавити з часу осягнення щастя. Його еротика побудована не на тому, щоб читач її бачив, а щоб він її передчував, ніколи не знаходячи». URL: https://gazeta.ua/articles/history-journal/_zasudili-45-osib-a-petrova-vidpustili-navit-ne-zvilnili-z-roboti/585001

ЕРОТИКА В ТВОРЧОСТІ ПИСЬМЕННИКІВ 60-90-Х РОКІВ XX СТОЛІТТЯ.

Частина I.

1. Еротичні мотиви лірики 60-ників:

- Микола Вінграновський: жінка-лошиця;
- Дмитро Павличко: райське ябко спокуси;
- Іван Драч: фантазії на тему близькості;
- Василь Стус: геометрія кохання;
- Василь Симоненко: стримана еротика;
- Ліна Костенко: "Екзотика" любові й натяки на еротизм;
- Наталя Забіла: не лише "дитяча письменниця", а й "струнка, вигиниста пантера".

Частина II.

2. "Бурхливі" 90-ті:

- Бу-Ба-Бісти (Юрій Андрухович, Олександр Ірванець, Віктор Неборак);
- Оксана Забужко: від польових досліджень до делікатності;
- Людмила Таран : колекція коханців;

3. Діаспорна еротична література:

- Емма Андіївська: сюрреалістична еротика;
- Юрій Тарнавський: кольорова еротика тіла.

4. "Волинська еротика" Костя Шишка. "Епупея": для тих, кому 18+.

Література та інтернет-ресурси:

1. **Ваховська Н.** Оксана Забужко – сексі? Про деякі аспекти "еротичного" письма. URL: <https://archive.prostory.net.ua/ru/articles/613-----lr->
2. **Власенко І.** Польові дослідження "Польових досліджень..." О. Забужко. URL: <http://www.flylog.com.ua/polovi-doslidzhennya-polovih-doslidzhen-o-zabuzhko/>
3. "Горіли клином кучері між ніг. Я роздягаючись до неї біг" - Павличко прочитав еротичні вірші. URL: <https://ua-reporter.com/uk/news/gorily-klynom-kucheri-mizh-nig-ya-rozdyagayuchys-do-neyi-big-pavlychko-prochytav-erotychni>

4. **Маковей Г.** Еротична лірика Дмитра Павличка (збірка “Золоте ябко”). *Слово і час*. 2002. № 11. С. 50-57.
5. **Медведєв О.** “Я в пазуху зайду тайком, Неначе злодій до комори. Там пахнуть груди молоком, Мов травами гуцульські гори”. Еротоман Дмитро Павличко. URL: <https://blogs.pravda.com.ua/authors/medvedev/4ed5ead38d9b9/>
6. **Назарук І.** Особливості інтимної лірики Костя Шишка. URL: <https://volart.com.ua/art/kost/article2.txt>
7. **Опришко Н.** Еротичний осмос постмодернізму у версії Юрія Андруховича. URL: <https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FOpryshko+Natalia%2FErotychnyi+osmos+postmodernizmu+u+versii+Yurii+Andrukhovycha.pdf>
8. **Опришко Н.** Еротична природа інтертекстуальності у романах Юрія Андруховича 1990-их–2000-их років. URL: <http://filol.dspu.in.ua/index.php/filol/article/view/149/145>
9. **Родіонова І.** Еволюція інтимних почуттів ліричного героя Дмитра Павличка. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2008/101-88-13.pdf>
10. **Соловей О.** Еротика і містифікація в поезії Емми Андієвської. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1960/1/Solovey.pdf>
11. **Яструбецька Г.** Любов у вимірі експресіонізму (на матеріалі поезії В. Стуса). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153578676.pdf>

Завдання

Читати:

Збірка Д. Павличка “Золоте ябко”:

<https://onlyart.org.ua/ukrainian-poets/virshi-dmytra-pavlychka/dmytro-pavlychko-zolote-yabko/>

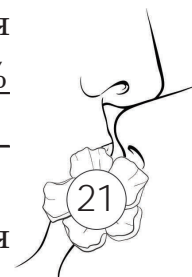
Поезія М. Вінграновського. URL: <http://dotyk.in.ua/vingran.htm>

Поезія І. Драча. URL: <http://dotyk.in.ua/dratch.htm> (гортати сторінку вниз)

Поезія В. Стуса. URL: <http://dotyk.in.ua/stus.htm>

Поезія В. Симоненка. URL: <https://vasylsimonenko.org/poeziya/meni-zdavalas-poshloyu-j-brydkoyu/>

Поезія Л. Костенко. URL: <http://dotyk.in.ua/kostenko.htm> (гортати сторінку вниз)

Поезія Оксани Забужко. URL: http://dotyk.in.ua/zabuzhko_virshi.html

Роман Оксани Забужко “Польові дослідження з українського сексу”.

URL: [Польові дослідження з українського сексу /chtyvo.org.ua > Zabuzhko > Poliovi_doslidzhennia_z_ukrainskoho_seksu](http://chtyvo.org.ua/Zabuzhko/Poliiovi_doslidzhennia_z_ukrainskoho_seksu)

Наталя Забіла. Три чверті віку: Поезії. К.: Дніпро, 1978.

Поезія Наталі Забіли. URL: <http://dotyk.in.ua/zabila.html>

Людмила Таран. URL: <http://dotyk.in.ua/tarank.html>

Юрій Андрухович. URL: <http://dotyk.in.ua/andrukh.htm> (гортати сторінку вниз)

Віктор Неборак. URL: <http://dotyk.in.ua/neborak.htm> (гортати сторінку вниз).

Олександр Ірванець. Травнева балада (“Санітарочка Рая”). URL: <https://ukrainian-poetry.com/irvanec-oleksandr/travneva-balada/>

Емма Андієвська. URL: http://dotyk.in.ua/whitebook_a.html

Юрій Гарнавський. Les desserts (sic!) de l’amour (Фрагмент) І. Дівчина з бузковими грудьми. URL: [Poza tradytsii Antolohiia ukrainskoi modernoi poezii v diiaspori.pdf \(chtyvo.org.ua\)](http://chtyvo.org.ua/Poza_tradytsii_Antolohiia_ukrainskoi_modernoii_poezii_v_diiaspori.pdf), с. 199

Кость Шишко. “Епупея” (уривки). URL: <https://volyn.tabloyid.com/persona/kost-shyshko-soromicki-virshi-18>

ДИВИТИСЯ:

Наталя Забіла. “Один вечір”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lwDwSKgaYvE>

Наталя Забіла. “Чорним оком дивиться печера...”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4tm9vleU35c>

Оксана Забужко. “...І солод слів, і холод сліз...”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=g6QOGa6HXcg>

Юрій Андрухович. “А це така любовна гра...” (із збірки «Листи в Україну»). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qSa5i-5N4zI>

Юрій Андрухович. “Дует”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Kf3TdszT8ng>

“Польові дослідження з українського сексу” (Fieldwork in Ukrainian Sex). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Gg9o8WDh6zI>

Слухати:

Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. URL: <https://abuk.com.ua/catalog/books/60?web=1>

Практичне заняття № 6. (2 год.)

СУЧАСНА УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА : ЕРОТИЧНІ АСПЕКТИ ("ЖІНОЧІ" ТЕКСТИ)

1. Сучасна українська еротична поезія:

- Марія Матіос: "сумна гетера";
- Маріанна Кіяновська: "жагою утомлена любка";
- Леся Мудрак: "оголена самотність";
- Любов Якимчук: тілесна відвертість почуттів;
- Тетяна Власова: "ефект близькості".

2. Сучасна українська еротична проза:

- Марія Матіос ("Бульварний роман");
- Наталка Сняданко ("Колекція пристрастей");
- Ірена Карпа та Гаська Шиян: заборонені теми в романах;
- Єва Лотоцька ("Декамерон по-львівськи, або Понеділкові історії");
- Марія Ткачук: ("Майже камасутра з шоколадом");
- Люба Клименко (Марина Гримич) ("Пор'ядна львівська пані").

Література та інтернет-ресурси:

1. Блiндюк М. Ірена Карпа та Гаська Шиян - коротше, автобіографізм. URL: <https://chytomo.com/irena-karpa-ta-haska-shyian-korotshe-avtobiohrafizm/>

2. Блiндюк М. Секс, тілесність і війна: як письменниця Гаська Шиян підіймає табуйовані теми в книжках і чому її за це критикують. URL: <https://zaborona.com/gaska-shyuan-ta-tabujovani-temy-v-literaturi/>

3. Воробель А. Еротична проза в сучасній українській літературі: Гендерний аспект. Автореф. дип. роботи на здобуття акад. ст. магістра філології. URL: <https://cutt.ly/gNip1uL>

4. Гаська Шиян презентувала книгу "Hunt, Doctor, Hunt" і поділилась думками про секс. URL: <https://starylev.com.ua/news/gaska-shyuan-prezentovala-knygu-hunt-doctor-hunt-i-podilylas-dumkamy-pro-seks>

5. **Мудрак Л.** Ніч із “Другом Читача”: Еротика в парламенті (еротика у поезіях Марії Матіос). URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/26716/>
6. **Насмінчук І.** Гендерна проблематика роману “Майже ніколи не навпаки” Марії Матіос: до проблеми інтертекстуальних зв’язків. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5971/3/22.pdf>
7. **Та А.** Сучасна українська проза: дуже еротично! URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/overview/90/
8. **Холод К.** Непереможний еротичний треш (Люба Клименко. Вибрані хіти: збірка романів. К.: Дуліби, 2014. 428 с.). URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/39513/
9. **Шаф О.** Мотив сексуальної близькості в ліриці Маріанни Кіяновської та Сергія Жадана крізь призму гендерної поетики. URL: <https://cutt.ly/M1B7f40>

Завдання

Читати:

- **Леся Мудрак:** <http://dotyk.in.ua/mudrak.htm>
- **Людмила Таран.** Колекція коханців: <http://dotyk.in.ua/tarank.html>
- **Маріанна Кіяновська:** <http://dotyk.in.ua/kianovska.html>
- **Марія Матіос:** <http://dotyk.in.ua/matios.html>
- **Любов Якимчук:** <http://dotyk.in.ua/yakymchuk.html>
- **Антоніна Цвид:** <http://dotyk.in.ua/cvyd.htm>
- **Марія Ткачук:** Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Марія Ткачук Майже камасутра з шоколадом (dotyk.in.ua)
- **Галина Пагутяк.** Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Галина ПАГУТЯК (dotyk.in.ua)
- **Люба Клименко:** <https://www.yakaboo.ua/ua/por-jadna-l-vivs-ka-rani-1570999.html>

Дивитися:

- Таня-Марія Литвинюк. “Він хоче її як жінку...” (титри). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1qTWzZC8i3E>
- Таня-Марія Литвинюк. “Хочеш, ми будемо...”. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=cS6FaSsxgXM>
- Люба Клименко. Пор’ядна львівська пані (еротична комедія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HskJXP96xI0>

СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА: ЕРОТИЧНІ АСПЕКТИ ("ЧОЛОВІЧІ" ТЕКСТИ)

1. Юрій Винничук: галицька відвертість і "непристойність".
2. Сашко Гаврош: фалічні знаки і тіло лучниці.
3. Любомир Винник: у затінку Венери.
4. Юрко Іздрик: оголена пристрасть.
5. Андрій Любка: спати з жінками.
6. Дмитро Лазуткін та Сергій Жадан: секс-символи укрсучліту.
7. Антипремія "Золотий хрін" і премія "Золотий ліфон" ("Кевларовий ліфон").

Література та інтернет-ресурси:

1. Антипремія "Золотий хрін". URL: <https://konkurent.ua/publication/69811/andriy-lubka-otrimav-zolotiy-hrin-za-naugirshiy-opis-seksu/>
2. Бондар-Терещенко І. Літо і тіло. П'ять еротичних книг, які варті вашої уваги. URL: [П'ять еротичних книг, які варті вашої уваги / НВ \(nv.ua\)](#)
3. Бондар-Терещенко І. Наша Галя балувана: 5 еротичних українських книжок. URL: <https://www.segodnya.ua/opinion/bondartereshchenko/nasha-galya-baluvana-5-ukranskih-erotichnih-knizhok-785375.html>
4. Бондар-Терещенко І. 7 вражаючих книжок про еротику: Квартира київських гріхів та Saint Porno. URL: https://espresso.tv/article/2017/05/20/erotichni_knyzhky
5. Катриченко К. Еротизм у ліриці Юрка Іздрика. URL: <https://cutt.ly/BNiigqz> (с. 49-53).
6. Маланій О. Екзотична "еротика" Сашка Гавроша. *Слово і Час*. 2008. №3. С. 70-72. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/131465/11-Malaniy.pdf?sequence=1>
7. Мудрак О. Ніч із "Другом Читача": слем-еротика по-чоловічому. URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/28661/>
8. Ніч еротичної поезії (Ю. Винничук, М. Савка, Д. Лазуткін та ін.). К.: Гамазин, 2011. 124 с. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron3.chtyvo.org.ua%2FVynnychuk%2FNich_erotichnoi_poezii.pdf
9. Печерських Л. Дискурс еротичного в чоловічому постмодерному романі : <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/2603>

10. **Сергій Жадан** отримав срібний “Золотий ліфон”, а Іздрик - золотий. URL: <https://chytomo.com/serhij-zhadan-znovu-otrymav-premiiu-zolotyj-lifon/>
11. **Та А.** Сучасна українська проза: дуже еротично! URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/overview/90/
12. **Улюра Г.** Голий Іздрик, сексуальний Жадан, еротичний Чех: всім тілом в літературу. URL: <https://suspilne.media/86126-golij-izdrik-seksualnij-zadan-eroticnij-ceh-vsime-tilom-v-literaturu/>
13. **Шаф О.** Мотив сексуальної близькості в ліриці Маріанни Кіяновської та Сергія Жадана крізь призму гендерної поетики. URL: <https://cutt.ly/M1B7f40>
14. **50 відтінків Жадана** та еротичний магнетизм Іздрика: визначили найсексуальніших митців. URL: <http://maydan.drohobych.net/?p=113977>

Завдання

Читати:

Винничук Ю. Житіє гаремное. Повість. Х.: Фоліо, 2016. 190 с. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FVynnychuk%2FZhytie_haremnoie.pdf

Винничук Ю. Троянда Орісі. URL: <http://dotyk.in.ua/troyanda.htm>

Винник Любомир Т. У затінку Венери. Еротичні новели. К.: Крок, 2015. Ел.книга: URL: <https://book-ye.com.ua/catalog/suchasna-ukrayinska-proza/u-zatinku-venery-erotychni-novely/>

Андрій Любка. Малий український роман. Meridian Czernowitz, 2020.

Інтимна поезія. URL: <http://dotyk.in.ua/lyubka.html>

Юрко Іздрик. Еротична лірика. URL: <http://dotyk.in.ua/izdryk1.html>

Дмитро Лазуткін. URL: <http://dotyk.in.ua/lazutkin.html>

Біла книга кохання: Антологія української еротичної поезії. К: Навчальна книга “Богдан”, 2008. URL: (версія 1998 р.): <http://dotyk.in.ua/bilaknyha.htm>; (версія 2008 р.): URL: <http://dotyk.in.ua/whitebook.htm>

Березневі коти: Антологія ЕротАртФесту. Ужгород: Поліграфцентр „Ліра”, 2010. URL: <http://dotyk.in.ua/cats.html>

Гаврош О. Фалічні знаки. К.: Дніпро, 2004. URL: http://bukvoid.com.ua/library/oleksandr_gavrosh/falichni_znaki/1.html

Гаврош О. Тіло лучниці. Львів: ЛА “Піраміда”, 2006.

Дотик словом: Любовно-еротична лірика. URL: <http://dotyk.in.ua/poetyka.ht>

Слухати:

ВЕСНЯНІ ІГРИ В ОСІННІХ САДАХ - Юрій Винничук | Аудіокнига.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yzB-b8BZL3w>

Додатково (за бажанням):

ознайомитись із творчістю Володимира Єшкілева, Олеся Ульяненка, Ю.Яреми, П. Яценка:

Єшкілев В. Тибет. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2016.

Єшкілев В. Патос (фрагмент з роману). URL: [Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Володимир Єшкілев Патос \(dotyk.in.ua\)](http://dotyk.in.ua)

Ульяненко О. Жертви кохання. URL: [Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Олесь УЛЬЯНЕНКО \(dotyk.in.ua\)](http://dotyk.in.ua)

Ярема Ю. Тепло його долонь. Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 2016.

Яценко П. Короткий путівник із галицького сексу: Роман. Львів: ЛА "Піраміда", 2015. 164 с.

Іронічно-віталістична, а іноді сороміцько-плотська атмосфера цього роману нагадує дотепні та невульгарні еротичні фільми Тінто Брасса. Низка історій, покладених в їхню основу, могла розвиватися навіть у таких політичних чи історичних контекстах, коли, здавалося, було не до жартів чи сексу. Зрештою, можна шукати чимало інших прихованих цитат і ремінісценцій із творами світової літератури, які безжально потрапили в інтертекстуальну топку Яценка, але нехай це буде полем діяльності для майбутніх читачів. Важлива ознака цього твору – поєднання іронічного та сексуального, красивого та корисного, власне, напевно, саме в цьому форматі цей роман вписується в досить тривалу літературну традицію ще з часів прози доби Відродження.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ.

Тема 1. Еротика в українському фольклорі та етнографії.

1. Народний ерос: любовна лірика українського народу. Еротика в народній культурі. Еротика і український побут.
2. Сороміцький фольклор України. "Бандурка" – збірник сороміцького фольклору.
3. Еротичні мотиви українських колискових пісень.

Література та інтернет-ресурси:

1. **Вархол Й.** Еротика в народній культурі. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Varkhol_Yosyf/Erotyka_v_narodnii_kulturi.pdf
2. **Вишнева К.** Народний секс: сороміцький фольклор XIX століття. URL: <https://amnesia.in.ua/sorom>
3. **Горlach П.** На Takflix випустили документальний фільм-колаж “Так мут співати” про українські сороміцькі пісні. URL: <https://suspilne.media/304254-na-takflix-vipustili-dokumentalnij-film-kolaz-tak-mut-spivati-pro-ukrainski-soromicki-pisni/>
4. **Завадська В.** Еротичні мотиви українських колискових пісень. URL: <http://www.archive.ndiu.org.ua/fulltext.html?id=1948>
5. **Кабанець Т.** Особливості втілення відносин любові в українській художній культурі. *Грані*. 2014. № 4 (108) квітень. С.108-113. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:LYB3B77gBmwJ:https://grani.org.ua/index.php/journal/article/download/488/503/&cd=99&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
6. **Кононенко Є.** Еротика і український побут. URL: <http://dotyk.in.ua/kononenko.htm>
7. **Лучук І.** Ерос Бандурки. URL: https://zn.ua/ukr/ART/eros_bandurki.html
8. **Маєрчик М.** Еротичний фольклор як дискурсивна категорія. URL: <https://cutt.ly/KNiu3VE>
9. **Махній М.** Зачарована етноеротика: Метаморфози українського лібідо. URL: <http://dotyk.in.ua/makhniy.html>
10. **Махній М.** Етносексологія: ерос і культура. URL: <http://dotyk.in.ua/etnosexology1.html>
11. **Мудрак О.** Ніч із “Другом Читача”: еротика з народу! URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/27401/>
12. **Тримбач С.** Еротика і українське буття. URL: <http://dotyk.in.ua/trymbach.htm>

Читати:

- Бандурка.** Українські сороміцькі пісні. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Sulyma_Mykola/Bandurka_Ukrainski_soromitski_pisni/
- Українські сороміцькі пісні.** Упор., передм., прим. М. Красикова. Харків: “Фоліо”, 2003. URL: <https://cutt.ly/fNipgnO>

ДИВИТИСЯ:

Вечорниці. Сороміцький фольклор. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pCdHMkcQZJc>

Сороміцькі пісні (2018). Волинські бабульки запалюють. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nh0SR-CgMvA>

Сороміцькі пісні з села Горошків. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=x32NaulAD3U>

Весільні сороміцькі пісні з Мрина. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hSlbsyU4j4w>

Як українці говорили про секс. Ірина Ігнатенко “Як ми кохалися”. URL: https://www.youtube.com/watch?v=If_mKU7A4E

Табуйовані теми в українській культурі, або те, про що не говорили, проте всі хотіли би знати. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YIGPTmuivL8>

Тема 2. Є. Гуцало. Роман “Блуд” - сміливий виклик радянському снобізмові. Повість Є. Гуцала “Імпровізації плоті. Епос-ерос. Любощі”: <http://dotyk.in.ua/gutcalo.htm>.

Тема 3. Еротично-танатологічна естетика творчості Ігоря Римарука.

Тема 4. “Лесбійська еротика” у сучасній українській літературі : перша спроба художнього опрорявлення - повість О. Забужко “Дівчатка” (1999).

Тема 5. Жіночий еротичний наратив у поетичних збірках Антонії Цвіт (Антоніни Цвид).

Тема 6. Юрко Позаяк: ох, цей Позаяк...: <http://dotyk.in.ua/pozayak.html>

Тема 7. Лесь Подерев’янський: провокація, епатаж чи стиль?

Тема 8. Волинський еротичний текст: творчість Йосипа Струцюка, Ольги Ляснюк, Ольги Ольхової, Павла Коробчука.

ТВОРЧА РОБОТА

Аудіювання з фото-відеовізуалізацією поетичного (прозового) тексту для каналу кафедри української літератури “СЛОВО: аудіобібліотека української літератури” на відеохостингу ютуб (твір за вибором студента за темою спецкурсу) : <https://www.youtube.com/@user-ys8op4sf2s/videos>

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ.

Питання, які виносяться на залік:

1. Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять.
2. Еротична лірика як літературознавча проблема.
3. Еротика в українському фольклорі та етнографії.
4. Еротика у класиків (XIX - поч. XX ст.).
5. Література першої половини XX століття (20-50-ті роки): богемні витівки "Розстріляного відродження".
6. Еротика в поезіях Р. Троянкер, Н. Забіли.
7. Еротичний роман у віршах Н. Лівницької-Холодної "Вогонь і попіл".
8. Відверта і неприхована еротика українських футуристів (Михайль Семенко, Гео Шкурупій).
9. "Еротичний сполох" В. Поліщука та В. Сосюри.
10. Еротика міста: В. Підмогильний.
11. Олена Теліга: почуття і пристрасті.
12. Любовний роман 20-30-х: умовно-еротична література.
13. Пристрасті в українській літературі (60-90-ті роки). Еротичні сцени у творах О. Гончара, П. Загребельного.
14. "Висока" еротика В. Стуса.
15. Ніжна еротика В. Симоненка та прихована Л. Костенко.
16. Пристрастно про інтимне: М. Вінграновський.
17. "Найзапекліший та найплодовитіший еротоман в українській поезії": Д. Павличко та його "Золоте ябко".
18. Пікантність поезій І. Драча.
19. Еротично-танатологічна естетика творчості Ігоря Римарука.
20. А. Цвид, І. Жиленко та О. Забужко: жіноча революційність і відвертість.
21. Сучасна українська література: розкуто і вільно-еротично. Твори Ю. Винничука, О. Ульяненка, Є. Кононенка, Н. Сняданко, І. Карпи, Л. Клименко, Г. Шиян, М. Матіос, А. Любки.
22. Поезія Ю. Андруховича, В. Неборака, О. Ірванця, Ю. Іздрика, С. Жадана, О. Гавроша, Д. Лазуткіна, М. Кіяновської, М. Савки та ін.
23. Еротичні провокації від Ю. Позаяка та Л. Подерев'янського – на межі дозволеного.
24. Сучасні антології та альманахи еротичної літератури.
25. "Еротичні" премії та антипремії.
26. Діаспорна еротична література: Емма Андієвська, Юрій Тарнавський.
27. Волинський еротичний текст: творчість Йосипа Струцюка, Ольги Ляснюк, Ольги Ольхової, Павла Коробчука, твори Оксани Забужко.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ:

- 1. Авербух О.** Агатангел Кримський у Лівані: орієнталізм і гомоеротичне бажання в поезії українського модерніста. *Критика*. Число 3-4. 2020. С. 2-15. URL: <http://surl.li/livh>
- 2. Авраменко А.** Агатангел Кримський: Інтелектуальне, гомоеротичне і психологічне від забутого модерніста. URL: <https://chytomo.com/ahatanhel-krymskyj-intelektualne-homoerotychno-j-psykholohichne-vid-zabutoho-modernista/>
- 3. Агеєва В.** Лесбійські фантазії Ольги Кобилянської. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-46272102>
- 4. Агеєва В.** Пантелеймон Куліш - 200 років: коханки і еротика батька українського роману. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/blogs-49237945>
- 5. Айдачич Д.** Еротославія: Перетворення Ероса у слов'янських літературах. Пер. з сербської В. Ярмач. Київ: Темпора, 2015. 504 с.
- 6. Амеліна К.** Десять еротичних картин Тараса Шевченка, які ви могли не бачити. URL: <https://life.liga.net/istoriyi/news/desyat-eroticheskikh-kartin-tarasa-shevchenko-kotorye-vy-mogli-ne-videt>
- 7. Ампілогова А.** Секс, еротика, укр.літ: описи найінтимніших сцен в українській літературі. URL: <https://bit.ua/2020/01/najprekrasnishi-opysy-seksu/>
- 8. Андрухович Ю.** Перший національний порнограф “Літературний дайджест” Буквоїд (bukvoid.com.ua)
- 9. Астапенко І.** “Артерія” Дмитра Лазуткіна: війна, любов, мангал. URL: <https://chytomo.com/arteriya-dmy-tra-lazutkina-vijna-lyubov-mangal/>
- 10. Батай Ж.** Історія еротизму. Пер. з франц. Ігор Рябчій. К.: Видавництво Анетти Антоненко, 2021. 176 с.
- 11. Бовуар С.** Друга стаття (у 2-х томах). Київ: Основи, 2017.
- 12. Бондар-Терещенко І.** Богині та коханки: топ-5 українських «еротичних» книжок. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/suspilstvo/bogyni-ta-kohanky-top-5-ukrayinskyh-erotychnyh-knyzhok>
- 13. Бондар-Терещенко І.** Літо і тіло. П'ять еротичних книг, які варті вашої уваги. URL: [П'ять еротичних книг, які варті вашої уваги / НВ \(nv.ua\)](https://nv.ua/nv/ua/pit-erotychnyh-knyh-ya-kerit-va-shoi-uvagi/)
- 14. Бондар-Терещенко І.** Наша Галя балувана: 5 еротичних українських книжок. URL: <https://www.segodnya.ua/opinion/bondartereshcenko/nasha-galya-baluvana-5-ukraskih-erotichnih-knizhok-785375.html>

15. **Бондар-Терещенко І.** 7 вражаючих книжок про еротику: Квартира київських гріхів та Saint Porno. URL: https://espresso.tv/article/2017/05/20/erotychni_knyzhky
16. **Бунтарки:** нові жінки і модерна нація. К: Смолоскип, 2020. 368 с.
17. **Варикаша М.** Секс і кохання у літературі нон-фікшн (гендерний аспект). *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Сер. : Філологічні науки. 2014. Вип. 1. С. 133-141. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nzbdpufn_2014_1_18
18. **Вархол Й.** Еротика в народній культурі. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Varkhol_Yosyf/Erotyka_v_narodnii_kulturi.pdf
19. **Ваховська Н.** Оксана Забужко – сексі? Про деякі аспекти “еротичного” письма. URL: <https://archive.prostory.net.ua/ru/articles/613-----lr->
20. **Виженко О.** Україна кохання. Фольклорне дослідження. К.: Деркул, 2005. URL: <http://dotyk.in.ua/uaiove.htm>
21. **Вільчинська С.** Еротична природа підсвідомого і українська філософія серця (асоціації і паралелі за концептами З. Фрейда і П. Юркевича). Київські обрії : історико-філософські нариси / ред.: В. Горський, М. Ткачук. Київ: Стилос, 1997. С. 240-257. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/6083>
22. **Владімірова К.** Анонім “Сповідь киянина еротомана”. URL: http://calvaria.org.ua/press.php?press_id=70
23. **Воробель А.** Еротична проза в сучасній українській літературі: Гендерний аспект. Автореф. дип. роботи на здобуття акад. ст. магістра філології. URL: <https://cutt.ly/gNip1uL>
24. **Вишнева К.** Народний секс: сороміцький фольклор XIX століття. URL: <https://amnesia.in.ua/sorom>
25. **Галета О.** Долина нарцисів: українські літературні любовні антології. URL: <http://dotyk.in.ua/galeta.html>
26. **Гомілко О.** Метафізика тілесності: Концепт тіла у філософському дискурсі. К., 2001. 340 с.
27. **Горак Р.** Твого ім'я не вимовлю ніколи... Повість-есе про Івана Франка. К. : Академія, 2008. 224 с.
28. **“Горіли клином кучері між ніг. Я роздягаючись до неї біг”** - Павличко прочитав еротичні вірші. URL: <https://ua-reporter.com/uk/news/gorily-klynom-kucheri-mizh-nig-ya-rozdyagayuchys-do-neyi-big-pavlychko-prochytav-erotychni>

29. **Горошко І.** “Скомплікований паралелограм сил”: любовний сюжет у прозі Івана Франка. URL: http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/ukr-literaturoznavstvo/78_2014/12_I_HOROSHKO.pdf
30. **Гримич М.** Цнота класичної літератури. Українській сучасній літературі бракує відвертості? URL: Марина Гримич / Цнота класичної літератури. Українській сучасній літературі бракує відвертості? (artvertep.com)
31. **Грушевський М.** Поезія подружжя // Грушевський М. Історія української літератури: В 6 т. 9 кн. К., 1993. Т. 1. С. 263-318. URL: <http://litopys.org.ua/hrushukr/hrush109.htm>
32. **Гуменюк О.** Еротизм в українському стилі (Н. Ливицька-Холодна). *Наше Слово*. 2019. 24 (3227). с. 9. URL: <https://nasze-slowo.pl/erotizm-v-ukra%D1%97nskomu-stili/>
33. **Гундорова Т.** Жіночий еротичний дискурс; “Щоденник” як лабораторія жіночої сексуальности // Гундорова Т. FEMINA MELANCHOLICA: Стаття і культура в гендерній утопії Ольги Кобилянської. Київ: Критика, 2002. с.66-125; с.92-95. URL: https://genderindetail.org.ua/netcat_files/57/65/kniga_Gundorova_Femina_melancholica_Stat_kul_tura_v_gendern_y_utop_Ol_gi_Kobilyans_ko_.pdf
34. **Даниленко В., Габор В., Жовна О.** Свято гарбузової княгині: любовні історії і не тільки. Львів: ЛА “Піраміда”. Приватна колекція Василя Габора., 2017. 288 с.
35. **Денис Д.** Подружні взірці й еротичні “віражі” українських письменників. URL: <https://localhistory.org.ua/texts/statti/podruzhni-vzirts-i-erotichni-virazhi-ukrayinskikh-pismennikov/>
36. **Денисюк І.** Любовні історії української белетристики // Літературознавчі та фольклористичні праці : в 3 т., 4 кн. Т. 1 : Літературознавчі дослідження. Львів: ЛНУ, 2005. Кн. 1. С. 367-379.
37. **Долженкова І.** І ще раз, і вкотре про кохання - II (Антоніна Цвид). URL: <https://day.kyiv.ua/uk/article/kultura/i-shche-raz-i-vkotre-pro-koхання-ii>
38. **Еротична класика:** від Шевченка до Шкурупія. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:-5zkSMrwKYgJ:https://vsiknygy.net.ua/neformat/34963/&cd=4&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
39. **Жаркова Р.** Не питайте її про любов. URL: <https://zbruc.eu/node/103016>

40. **Жорнокуй У., Чіпак О.** Основні риси еротичного концепту в українській літературі: штрихи до проблеми. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. Серія: Філологічні науки. 2014. Вип. 206. С. 102-109. URL: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnaufil.n2014.206.16>

41. **Жорнокуй У.** Поліосність еротично-танатологічного концепту в українській літературі. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:os-OAY4pquEJ:https://journals.oa.edu.ua/Philology/article/download/931/789/&cd=58&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>

42. **Завадська В.** Еротичні мотиви українських колискових пісень. URL: <http://www.archive.ndiu.org.ua/fulltext.html?id=1948>

43. **Зборовська Н.** Іван Франко як любовне бажання (конфлікт української, німецької та польської ідентичностей). URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Zborovska_Nila/Ivan_Franko_iak_liubovne_bazhannia_konflikt_ukrainskoi_nimetskoj_ta_polskoj_identycznosti.pdf

44. **Зборовська Н.** Українське порубіжжя як психоісторична проблема Розщеплення національного еросу і модерна проблема синтезу; Модерністська психосемантика еросу в українській літературі; Патріотичний пророчий ерос Лесі Українки; Проблематика батьківського еросу у пророчій драмі Лесі Українки: між Дон Жуаном і Месією; Десублімація еросу в "Лісовій пісні" Лесі Українки; Батьківсько-синівський ерос і проблема свідомої матері у порубіжній творчості В. Винниченка // Зборовська Н. Код української літератури. Київ: Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України, 2006. 504 с. URL : https://chtyvo.org.ua/authors/Zborovska_Nila/Kod_ukrainskoi_literatury/

45. **Зборовська Н.** Хай буде музика! (Уривок з книги «Моя Леся Українка»: про Лесин Простір Еросу). URL: <https://www.ji.lviv.ua/n17texts/zborov.htm>

46. **Зубрицький І.** Якісна еротична поезія. URL: <https://glosa.com.ua/node/8668>

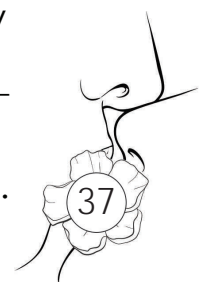
47. **Іваночко Т, Власенко Н.** Інтимна лірика найкраще пишеться, коли в особистому житті всьо плохо. URL: https://gazeta.ua/articles/events-journal/_intimna-lirika-najkrasche-pishetsya-koli-v-osobistomu-zhitti-vso-ploho/397813

48. **Ігнатенко І.** Жіноче тіло у традиційній культурі українців. Харків: Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2016. 224 с. : іл.
49. **Ігнатенко І.** Тіло, секс, шлюб. Історія інтимних стосунків в українських традиціях. Київ: Віхола, 2023. 256 с.
50. **Ігнатенко І.** Чоловіче тіло у традиційній культурі українців. Харків : Книжковий клуб "Клуб сімейного дозвілля", 2016. 224 с. : іл.
51. **Ільків А.** Роль концептів "любов-агапе" та "любов-ерос" в інтимному епістолярії Ольги Кобилянської. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки*. Серія: Філологічні науки. № 13 (262). 2013. С.38-43. URL : <https://eprints.oa.edu.ua/7381/1/5.pdf>
52. **Еротичне визначення...** і деякі необхідні роздуми. Психологія, філософія і роздуми про життя. Блог з філософії та психології. Статті про різні аспекти психології людини. URL: <https://ua.sainte-anastasiie.org/articles/sexologa/erotismo-definicin-y-algunas-reflexiones-necesarias.html>
53. **Єрмоленко В.** Ерос і Психея. Кохання і культура в Європі. Львів: ВСЛ, 2023. 496 с.
54. **Йогансен М.** Еротизм в новій українській поезії (Фрагмент дискусійної статті - в кінці матеріалу). URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/25783/>
55. **Кабанець Т.** Особливості втілення відносин любові в українській художній культурі. *Грані*. 2014. № 4 (108) квітень. С. 108-113. URL: <https://cutt.ly/X1NoSwx>
56. **Калашник О.** Пронімінативи в українській інтимній поезії II пол. XX – поч. XXI ст.: семантика і стилістика. Дис. на здобут. наук. ст. канд. філол. наук за спец. 10.02.01 – українська мова. ХНУ імені Г. С. Сковороди МОН України. Харків, 2020. URL: http://hnpu.edu.ua/sites/default/files/files/Rada/K_64_053_05/Dissert_Kalashnyk.pdf
57. **Калитенко Т.** Інший Авангард Валер'яна Поліщука. URL: <https://archive.chytomo.com/news/inshij-avangard-valeryana-polishhuka>
58. **Катриченко К.** Еротизм у ліриці Юрка Іздрика. URL: <https://cutt.ly/BNiigqz>, с. 49-53.
59. **Клекіт І.** Сороміцька історія: як українці до гречки стрибали. Міні-екскурс про непристойні коломийки і "опис розпусти" Коцюбинського. URL: <https://ukrainky.com.ua/soromiczka-istoriya-yak-ukrayinczi-do-grechky-strybaly/>

60. **Клочко Д.** Любощі, затінені парою і піною: перший український еротичний комікс Анатолія Базилевича (ілюстрації до “Енеїди” І. Котляревського). URL: <https://localhistory.org.ua/rubrics/painting/liuboshchi-zatineni-paroiu-i-pinoiu/>
61. **Ковалів Ю.** Еротичні одкровення Олесі Мудрак. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/131824/12-Kovaliv.pdf?sequence=3>
62. **Кононенко Є.** Еротика і український побут. URL: <http://dotyk.in.ua/kononenko.htm>
63. **Корабльова О.** Сексуальність як вияв самотності у прозі Оксани Забужко. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/173450/11-Karab%С4%ВАова.pdf?sequence=1>
64. **Корольова В.** Концепт “кохання” в українській еротичній поезії. *Актуальні проблеми слов'янської філології*. Сер. Лінгвістика і літературознавство. 2013. Вип. 27. С. 202-210.
65. **Коцарев О.** Алкоголь, секс, епатаж: богемні витівки “Розстріляного відродження”. URL: [Алкоголь, секс, епатаж: богемні витівки “Розстріляного відродження” | КОБЮ \(kobu.kiev.ua\)](http://kobu.kiev.ua)
66. **Коцарев О.** Еротика чи “собаче весілля”? URL: <http://litakcent.com/2010/03/30/erotyka-chy-sobache-vesillja/>
67. **Коцарев О.** Любовний роман 20-х років, або Психологія понад усе. URL: [Любовний роман 20-х років, або Психологія понад усе | Читомо \(chytomo.com\)](http://chytomo.com)
68. **Коцарев О.** Перший український поет, що постраждав за “порнографію”. URL: <https://archive.chytomo.com/issued/pershij-ukraiinskij-poet-shho-postrazhdav-za-pornografiyu>
69. **Коцюбинська М.** “Зафіксоване і нетлінне”. Роздуми про епістолярну творчість. К.: Дух і Літера; Харківська правозахисна група, 2001. 300 с.
70. **Коцюбинська М.** “Мати свою Беатріче...” // Коцюбинський М. Листи до Олександри Аплаксіної. К. : Критика, 2008. С. 317-336.
71. **Кухаренко О.** Ніч з “Другом Читача”: казки на ніч для дорослих. URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/25146/>
72. **Легка О.** Еротичний роман у віршах Наталі Ливицької-Холодної. URL: <http://library.nuft.edu.ua/ebook/file/10.01.01.legka.pdf>
73. **Легка О.** Сад любові моєї (проблема філософії кохання в поезії Н. Ливицької-Холодної). Львів: Львівський державний університет, 1998. 48 с.

74. Легка О. Червоне і чорне: Новаторство поетики еротичного Н. Лівицької-Холодної. Львів, 1999. 42 с.
75. Літвінова І. Особливості художньої концептуалізації любови-еросу в поезії представників Розстріляного відродження. URL: <https://cutt.ly/INiie0k>
76. Лучук І. Дивосвіт української еротичної поезії // Біла книга кохання: Антологія української еротичної поезії. Упоряд. І. Лучука, В. Стах; передм. І. Лучука; післям. В. Стах. Тернопіль: Навчальна книга "Богдан", 2008. С. 5-18. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FLuchuk_Ivan%2FLiteraturnyi_dzhaz_zb.doc
77. Лучук І. Ерос Бандурки. URL: https://zn.ua/ukr/ART/eros_bandurki.html
78. Лучук І. Сумбурні припущення // Анонім. Сповідь киянина еротомана. Пер. з фр. А. Перепадя. Львів: Кальварія, 2004. С. 139-142. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FLuchuk_Ivan%2FLiteraturnyi_dzhaz_zb.doc
79. Любощі, затінені парою і піною: Перший еротичний комікс Анатолія Базилевича (ілюстрації до "Енеїди" І. Котляревського). URL: <https://localhistory.org.ua/rubrics/painting/liuboshchi-zatineni-paroiu-i-pinoiu/>
80. Маєрчик М. Еротичний фольклор як дискурсивна категорія. URL: <https://cutt.ly/KNiu3VE>
81. Маєрчик М., Боряк О. Криптадії Федора Вовка: винайдення сороміцького. Етнографія сексуальности на межі XIX–XX століть. URL: <https://krytyka.com/ua/reviews/kryptadiyi-fedora-vovka-vynaydennya-soromitskoho-etnohrafiiya-seksualnosti-na-mezhi-xix-xx>
82. Майстренко М., Майстренко Л. Міфологема Еросу в античних та середньовічноренесансних вимірах. Монографія. Миколаїв, 2018. 216 с. URL: http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/2228/1/%D0%9C%D0%9E%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%A0%D0%90%D0%A4%D0%AF_2018-%D0%BA%D0%BE%D0%BF%D0%B8%D1%8F.pdf
83. Маковей Г. Еротична лірика Дмитра Павличка (збірка "Золоте ябко"). *Слово і час*. 2002. № 11. С. 50-57.
84. Маковей Г. Табу і сублимації в художньому світі Ліни Костенко (на матеріалі інтимної лірики). URL: <https://bit.ly/45T53bm>

85. Маланій О. Екзотична “еротика” Сашка Гавроша. *Слово і Час*. 2008. №3. С. 70-72. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/131465/11-Malaniy.pdf?sequence=1>
86. Маланій О. Еротика закоханого гондельєро. Кілька слів про “не таку” поезію Олександра Гавроша. *Київська Русь*. №2. 2008. URL: <https://cutt.ly/KNig972>
87. Марчак Т. Символіка й таємничість “Блакитного роману” Гната Михайличенка. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5966/3/18.pdf>
88. Махній М. Зачарована етноеротика: Метаморфози українського лібідо. URL: <http://dotyk.in.ua/makhniy.html>
89. Махній М. Еволюція інтимності: від Едему до Мережі. Київ: Academia.edu, 2017. 520 с. URL: https://shron1.chtyvo.org.ua/Makhnii_Mykola/Evoliutsiia_intymnosti_vid_Edemu_do_Merezhi.pdf
90. Махній М. Етносексологія: ерос і культура. URL: <http://dotyk.in.ua/etnosexology1.html>
91. Махній М. Психея: між Еросом і Логосом. Чернігів: Видавець Лозовий В.М., 2013. URL : <https://www.calameo.com/read/005051998e7b7813ab7ee>
92. Махній М. “Номо erotikus”: психоісторія статі і сексуальності / Махній М. Номо sapiens psychologicus: історія психологічної думки. Чернігів: Видавець Лозовий В., 2014. С. 260-311. URL: <http://surl.li/lsvph>
93. Медведєв О. “Я в пазуху зайду тайком, Неначе злодій до комори. Там пахнуть груди молоком, Мов травами гуцульські гори”. Еротоман Дмитро Павличко. URL : <https://blogs.pravda.com.ua/authors/medvedev/4ed5ead38d9b9/>
94. Мельник Л. “Любов до тебе була моєю провідною зіркою...” (лінгвістичний аналіз інтимного епістолярію І. Франка). URL: https://dsru.edu.ua/filol_gum/wp-content/uploads/2016/04/2016-17.pdf
95. Михайлова А. Еротична проблематизація української прози 1920-30 років. URL : http://en.chnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/02/2017_JBC_206_17_10_A.Mykhaylova.pdf
96. Мудрак О. Жанрові підгрупи еротичної лірики (еротично-урбаністична лірика). URL: https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:k_52M1DKHf4J:litmisto.org.ua/%3Fp%3D25127&cd=48&hl=uk&ct=clnk&gl=ua

97. Мудрак О. Еротика у фольклорі і в літературі. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-10755.html>
98. Мудрак О. Еротична лірика як літературознавча проблема. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/132028/08-Mudrak.pdf?sequence=1>
99. Мудрак О. Інтимна, любовна та еротична лірика: диференціація понять. URL: <https://il-journal.com/index.php/journal/article/view/669/475>
100. Мудрак О. Інтимність української літератури: про мистецтво і "сміття". URL: <https://m.day.kyiv.ua/uk/article/kultura/intimnist-ukrayinskoyi-literaturi-pro-mistectvo-i-smittyu>
101. Мудрак Л. Ніч із "Другом Читача": жіноча еротика від "Коронації слова" (Вікторія Гранецька, Тетяна Белімова, Жанна Куява). URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/29179/>
102. Мудрак Л. Ніч із "Другом Читача": Еротика в парламенті (еротика у поезіях Марії Матіос). URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/26716/>
103. Мудрак Л. Ніч з "Другом Читача": еротичні співомовки Степана Руданського. URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/24383/>
104. Мудрак Л. "Ніч з Другом Читача": еротичні Шевченківські лауреати - Павличко, Костенко, Стус... URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/36277/>
105. Мудрак Л. Ніч з "Другом Читача": камасутра по-українськи! URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/23754/>
106. Мудрак Л. Ніч з "Другом Читача": народні еротичні загадки! URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/24976/>
107. Мудрак О. Ніч із "Другом Читача": слем-еротика по-чоловічому. URL: <https://vsiknygy.net.ua/neformat/28661/>
108. Мудрак О. Українська еротична лірика: жанрова специфіка та ідіостилі. URL: <https://cutt.ly/PNidvQ9>
109. Мудрак О. Якщо в еротичній ліриці є брутальність, то це вже порнографія. URL: https://galinfo.com.ua/articles/yakshcho_v_erotychniy_lirytsi_ie_brutalnist_to_tse_vzhe_pornografiya_kandydat_erotychnyh_nauk_olesya_mudrak_129760.html
110. Муранець Т. Портрет фатальної жінки у прозі Івана Франка. URL: <https://cutt.ly/PNidvQ9>
111. Назарук І. Особливості інтимної лірики Костя Шишка. URL: <https://volart.com.ua/art/kost/article2.txt>

112. Найдьон Я. Розмежування еротики та порнографії: національний і міжнародний аспекти. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/42.pdf>

113. Насмінчук І. Гендерна проблематика роману “Майже ніколи не навпаки” Марії Матіос: до проблеми інтертекстуальних зв’язків. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/5971/3/22.pdf>

114. Нахлік Є. Пантелеймон Куліш між Параскою Глібовою і Горпиною Ніколаєвою: біографічно-культурологічне дослідження з додатком невідомого листування. Львів, 2009. URL: https://chasopys-rich.com.ua/2009/11/12/zhyttia_se_liubovnyi_roman/

115. Нахлік Є. Подружнє життя і позашлюбні романи Пантелеймона Куліша: документально-біографічна студія. К., 2006.

116. Николенко О. Кохаймося: великий гід українською еротикою. URL: <https://suspilne.media/12998-kohajmosa-velikij-gid-ukrainskou-erotikou/>

117. Небельмес А. Марина Гримич: Цнота класичної літератури. Українській сучасній літературі бракує відвертості? URL: <https://artvertep.com/print?cont=863>

118. Овідій. Ліки від кохання. Пер. з латини А. Содомори. Львів.: Апріорі, 2021. 92 с.

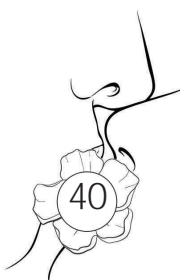
119. Овідій. Любовні елегії. Мистецтво кохання. Пер. з латини А. Содомори. Львів: Апріорі, 2019. 104 с.

120. Опришко Н. Еротика Івана Франка та література українського постмодернізму. Іван Франко і національне й духовне відродження України. Харків, 2006. С. 89–96. URL: <https://de.calameo.com/read/0006329458bac6ee9d2c9> С.89-95.

121. Опришко Н. Еротичний осмос постмодернізму у версії Юрія Андруховича. URL: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FOpryshkoNatalia%2FErotychnyi_osmos_postmodernizmu_u_versii_Yuriiia_Andrukhovycha.pdf

122. Опришко Н. Еротична природа інтертекстуальності у романах Юрія Андруховича 1990-их–2000-их років. URL: <http://filol.dspu.in.ua/index.php/filol/article/view/149/145>

123. Павличко С. Націоналізм, сексуальність, орієнталізм. Складний світ А. Кримського. Київ: Основи, 2000. С.77-90; 90-97. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Pavlychko_Solomiia/Natsionalizm_seksualnist_orientalizm_skladnyi_svit_Ahatanhela_Krymskoho/

- 124. Павличко С.** Пристрасть і їжа: особиста драма Михайла Коцюбинського // Павличко С. Теорія літератури. К.: Основи, 2002. С. 505-524.
- 125. Павличко С.** Сексуальність // Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі. Київ: Либідь, 1999. С.79-82; С. 223-229.
- 126. Пагутяк Г.** Швидка смерть і тривала любов // Таємна пригода... Антологія української еротичної прози порубіжжя XIX–XX ст. Уклад. Є. Плясецький. Київ: Yakaboo Publishing, 2023. С.7-32.
- 127. Передрій А.** Кость Шишко: сороміцькі вірші (18+). URL : <https://volyn.tabloyid.com/persona/kost-shyshko-soromicki-virshi-18>
- 128. Печерських Л.** Дискурс еротичного в чоловічому постмодерному романі. URL: <https://kelmczasopisma.com/viewpdf/2603>
- 129. Печерських Л., Левченко Н.** Дискурс еротичного у романістиці Юрія Андруховича. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/scientia/article/view/8972>
- 130. Письменниця Наталя Гурницька** про еротіку в літературі та екранізацію свого роману. URL: <https://yabl.ua/2019/10/08/pismennicya-nataliya-gurnicka-pro-erotiku-u-literaturi-ta-ekranizaciyu-svogo-romanu>
- 131. Поліщук Н.** Спокуса і аскеза “Райської Яблінки”: модус жіночого модерністичного письма міжвоєнної Галичини // Райська Яблінка. Антологія української малої “жіночої” прози Галичини міжвоєнного періоду. Упоряд., передм. Та прим. Н. Поліщук. Львів: ЛА “Піраміда”, 2014. С. 9-38.
- 132. Попіль Д.** Поезія інтимної ніжності (Т. Карабович). URL: <https://nasze-slowo.pl/poeziya-intimno%D1%97-nizhnosti/>
- 133. Публій Овідій Назон.** Любощі. Любовні елегії. Мистецтво кохання. Ліки від кохання. Переклад з латини А. Содомори. Ілюстрації А. Чебикіна. Львів: Априорі, 2021. 288 с.
- 134. Потапенко Я.** Тіло, влада і сексуальність в роботах М.Фуко. URL: <http://oldconf.neasmo.org.ua/node/1021>
- 135. Родіонова І.** Еволюція інтимних почуттів ліричного героя Дмитра Павличка. URL : <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/naukpraci/philology/2008/101-88-13.pdf>
- 136. Романюк В.** Три любові та шлюб Івана Франка. URL: <https://gkpress.if.ua/try-lyubovi-ta-shlyub-ivana-franka/>

137. Рудницький М. Еротика, патріотизм, плани на майбутнє (Розмова з Іриною Вільде) // Райська Яблінка. Антологія української малої “жіночої” прози Галичини міжвоєнного періоду. Упоряд., передм. Та прим. Н. Поліщук. Львів: ЛА “Піраміда”, 2014. С. 257-260.
138. Ружмон Дені де. Любов і західна культура. Пер. з франц. Я. Тарасюк. Львів: Літопис, 2001. 304 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Denis_de_Rougemont/Liubov_i_zakhidna_kultura/
139. Рупенко (Зарицька) Л. Поетика інтимного листування кінця ХІХ – початку ХХ ст. (теоретичне дослідження). *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (Літературознавство)*. № 2 (16), жовтень 2015. С. 242-247. URL : <https://cutt.ly/PNiovEq>
140. Сант А. Зроби мені добре, або як писати еротичні сцени. URL: <http://surl.li/ladab>
141. Секс-символи української класичної літератури. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:MqC24yuP4PYJ:https://vsiknygy.net.ua/neformat/527/&cd=2&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>
142. Семків Р. Твори Котляревського та Довженка об’єднують карнавальність та бурлеск. URL: <http://nrcu.gov.ua/news.html?newsID=90361>
143. Сергій Жадан отримав срібний “Золотий ліфон”, а Іздрік - золотий. URL: <https://chytomo.com/serhij-zhadan-znovu-otrymav-premiiu-zolotyj-lifon/>
144. Славінська І. Ірен Роздобудько: Еротика може сказати про людину більше, ніж вона б того хотіла. URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2010/08/26/58389/>
145. Соловей О. Еротика і містифікація в поезії Емми Андіївської. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/1960/1/Solovey.pdf>
146. Соловій Г. Еротичний дискурс українського модернізму. URL: <http://www.ekpu.lublin.pl/naukidni/solovij/solovij.html>
147. Та А. Сучасна українська проза: дуже еротично! URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/overview/90/
148. Тихолоз Б. Ерос versus танатос (Філософський код “Зів’ялого листя”). URL: <http://dotyk.in.ua/tyholoz.html>
149. Томенко М. Теорія українського кохання. URL: <http://dotyk.in.ua/tomenko.html>
150. Трачук Т. “Пісня пісень” – любовна поезія у Святому письмі. URL: <https://dyvensvit.org/top/1027800/>
151. Тримбач С. Еротика і українське буття. URL: <http://dotyk.in.ua/trymbach.htm>

152. Улюра Г. Голий Іздрик, сексуальний Жадан, еротичний Чех: всім тілом в літературу. URL: <https://suspilne.media/86126-golij-izdrik-seksualnij-zadan-eroticnij-ceh-vsime-tilom-v-literaturu/>

153. Усна політична і еротична творчість (у записах 1920-1940 рр.). Пісні. Перекази. Прислів'я. Приказки. Прикмети. Упорядкування, публікація Євгена Пащенко. ВД "Освіта України", 2017. URL: <https://bit.ly/3rp00Ae>

154. Ушкалов Л. До питання про "вільну любов" в українській літературі // Ушкалов Л. Україна і Європа: нариси з історії літератури та філософії. Харків: Майдан, 2016. С. 230-238.

155. Фройд З. Три нариси з теорії сексуальності. *Психологія і суспільство*. 2008. №4. С. 45-91. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Freud_Sigmund/Try_narysy_z_teorii_seksualnosti/

156. Фромм Е. Мистецтво любові. Пер. з англ. В. Кучменко. Харків : Книжковий Клуб "Клуб Сімейного Дозвілля", 2017. 192 с.

157. Фуко М. Історія сексуальності. Т.1: Жага пізнання. Харків: Око, 1997. 240 с.; Т. 2 : Інструмент насолоди. Харків: Око, 1999. 288 с.

158. Хмель В. Апологія фривольного в "Декамероні" Бокаччо та сороміцькій ліриці українців. *Наукові записки національного університету "Острозька академія"*. Серія: Філологічна 2012. Вип. 28. С. 238-247. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_28_26

159. Холод К. Непереможний еротичний треш (Люба Клименко. *Вибрані хіти: збірка романів*. К.: Дуліби, 2014. 428 с.). URL: https://vsiknygy.net.ua/shcho_pochytaty/39513/

160. Хто секс-символ української літератури? URL: <https://life.pravda.com.ua/society/2008/09/10/7864/>

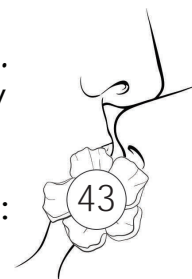
161. Цимбал Я. Гомер Революції і "прикрий сахарин": 120 років Валер'яну Поліщуку. URL: <http://litakcent.com/2017/10/12/gomer-revoluytsiyi-i-prikriy-saharin-120-rokiv-valer-yanu-polishhuku/>

162. Цимбал Я. Секс і контекст. URL: https://krytyka.com/ua/articles/seks-i-kontekst?page=3&domain_switch=full

163. Цимбал Я. Циркачка, дворянка і комуністка: три еротичні поетеси 20-х років. URL: <http://litakcent.com/2016/03/11/cyrkachka-dvorjanka-i-komunistka-try-erotychni-poetesy-20-h-rokiv/>

164. Чіпак У. Еротично-танатологічний концепт у повісті Валерія Шевчука "Біс плоті". *Слово і Час*. 2012. №4. С. 91-94.

165. Шаф О. Мотив сексуальної близькості в ліриці Маріанни Кіяновської та Сергія Жадана крізь призму гендерної поетики. URL: <https://cutt.ly/M1B7f40>

166. Шкіль Л. Сексуальність як різновид етичної субстанції (у розвідках Мішеля Фуко). URL: <http://eprints.zu.edu.ua/6218/1/Shkil.pdf>
167. Щепіна І. “Ерос тут не живе. Розкриває обійми Танатос...” (Еротично-танатологічна естетика творчості Ігоря Римарука). *Українське літературознавство*. 2017. Випуск 82. С. 175–189 URL: http://institutes.lnu.edu.ua/franko/wp-content/uploads/sites/7/2018/01/82_17_SHCHEPINA.pdf
168. Щур О. Секс і пристрасті в українській літературі. URL: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/sex-i-pristrasti-v-ukrainskiy-literaturi-134385.html>
169. Юзьків Г. Константа петраркізму в українській любовній ліриці (В.Сосюра, В.Симоненко, М.Вінграновський): автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: спец. 10.01.01 – “Українська література”. Київ, 2012. 18с.
170. Як ми кохалися: “Острів любові” української літературної класики. URL: <https://chytomo.com/iak-my-kokhalysia-ostriv-liubovi-ukrainskoi-literaturnoi-klasyku/>
171. Янкова Н. Мотиви кохання в поезії Михайля Семенка. URL: <https://md-eksperiment.org/post/20210128-motivi-kohannya-v-poeziyi-mihajlya-semenka>
172. Яструбецька Г. Любов у вимірі експресіонізму (на матеріалі поезії В.Стуса). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153578676.pdf>
173. 50 відтінків Жадана та еротичний магнетизм Іздрика: визначили найсексуальніших митців. URL: <http://maydan.drohobych.net/?p=113977>

ХУДОЖНІ ТЕКСТИ

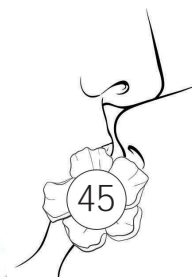
Антології, альманахи:

Бандурка: Українські сороміцькі пісні в записах З. Доленги-Ходаковського, М. Максимовича, П. Лукашевича, М. Гоголя, Т. Шевченка, П. Чубинського, Хв. Вовка, І. Франка, В. Гнатюка. Альманах. Для дорослих. Упор. та автор передмови Микола Сулима. К.: Дніпро, 2001. 279 с. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Sulyma_Mykola/Bandurka_Ukrainski_soromitski_pisni/

Це лише частка величезного матеріалу, який зберігається в Інституті рукопису Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та інших сховищах, або розпорошений по раритетних виданнях.

Біла книга кохання: Антологія української еротичної поезії. Укладач І. Лучук, В. Стах. К: Навчальна книга “Богдан”, 2008. URL: (версія 1998 р.): <http://dotyk.in.ua/bilaknyha.htm> ; URL:(версія 2008 р.): <http://dotyk.in.ua/whitebook.htm>

Раніше вважалося, що еротика є незвіданою територією для української поезії. Проте виявилось, що еротичний струмінь таки присутній у ній, принаймні протягом останніх ста років. Доказом цього слугує антологія “Біла книга кохання”, до якої увійшли 313 віршів 141 автора. Серед авторів – і визнані класики нашого письменства, і маловідомі поети, а теж сховані за псевдонімами персоналії. Для широкого загалу повнолітніх читачів.

Беладонна: Любовний роман 20-30-х років. Антологія. Київ: Темпора, 2019. Серія: Наші 20-ті.

У черговій антології проекту “Наші двадцяті” зібрано зразки любовного роману 20-х років – літератури, яку називали порнографічною, сороміцькою, тілесною, літератури, яка, проте, дає зрозуміти, про що думали, як думали і що думали про почуття, родину, кохання і міжстатеві конфлікти у той час. Зібрані тексти ілюструють тезу, що двадцяті – час не лише “серйозної” високочолості, покликаної служити музам, а й цілком якісної, цікаво зробленої масовості. URL:https://chtyvo.org.ua/authors/Holota_Petro/Beladonna_Ljubovnyi_roman_20-kh_rokiv/

Березневі коти: Антологія ЕротАртФесту. Ужгород: Поліграфцентр “Ліра”, 2010. URL: <http://dotyk.in.ua/cats.html>

Ця антологія стала результатом міжнародного фестивалю “ЕротАртФест”, що проводився в Ужгороді протягом 5 років, тож антологія збила тексти авторів не тільки різних регіонів України, а й Польщі та Білорусі.

Дотик словом: Любовно-еротична лірика. URL: <http://dotyk.in.ua/brothers.html>.

Сайт (електронна бібліотека) присвячений інтимній ліриці та прозі, а також теоретичним працям українських та зарубіжних авторів у перекладі. Більшість поетичних та прозових текстів є високоякісними і унікальними.

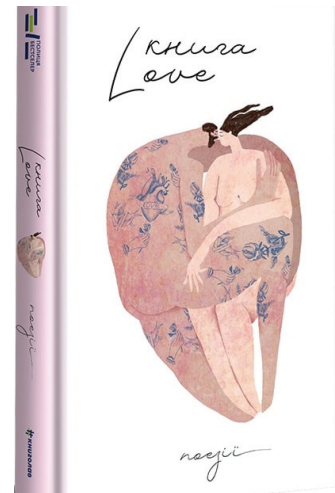
Зваба і блакить: Чуттєва література українського модернізму. К.: Стилет і стилос, 2021. 168 с.

Це антологія чуттєвої літератури українського модернізму. У цій збірці поєдналися поетично-прозовий “Блакитний роман” Гната Михайличенка з віршами Олени Теліги, Богдана-Ігоря Антонича, Євгена Плужника,

Майка Йогансена, Наталі Ливицької-Холодної, Олекси Стефановича і багатьох інших поетів і поеток того часу. Ця антологія підкреслює чуттєвість української літератури і показує, що українські модерністи – це неабияк звабливо!

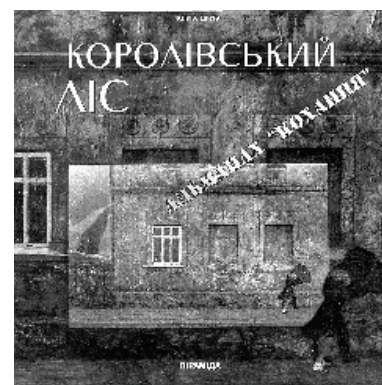
Книга Love. Збірка поезій / упор. Катерина Бабкіна. Київ: Книголав, 2022. 184 с.

Книга Love - це вірші про кохання 46 українських поетів та поеток - і класиків, і сучасних. Це спроба відтворити багатоголосся української любовної лірики й показати його одночасну розмаїтість та схожість. Це любов як вона є - непередбачувана і вразлива, чесна і відверта, відчута й зігріта душею, дотиком, думкою - та перевтілена у вірші, кожен із яких здатен знайти своє особливе місце у чиємусь серці.

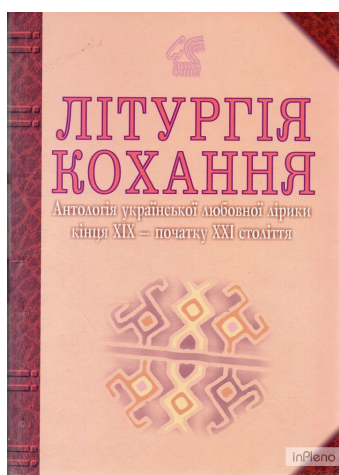
Поети та поетки, чиї твори увійшли до збірки: Андрій Любка, Анна Малігон, Богдан-Ігор Антонич, Богдан Лепкий, Богдана Матіяш, Борис Грінченко, Василь Махно, Василь Стус, Галина Крук, Галина Петросаняк, Григорій Семенчук, Грицько Чубай, Денис Мандзюк, Дмитро Лазуткін, Євген Плужник, Іван Франко, Ірина Цілик, Ірина Шувалова, Катерина Бабкіна, Катерина Міхаліцина, Костянтин Москалець, Леся Українка, Ліна Костенко, Любов Якимчук, Маріанна Кіяновська, Мар'яна Савка, Микола Кулінич, Мирослав Лаюк, Оксана Забужко, Оксана Луцишина, Оксана Пахльовська, Олег Романенко, Олександр Олесь, Олена Теліга, Олеся Мамчич, Остап Сливинський, Павло Коробчук, Сергій Жадан, Сергій Осока, Сергій Татчин, Степан Руданський, Таня-Марія Литвинюк, Уляна Галич, Юлія Мусаковська, Юрій Андрухович, Юрій Іздрик.

Королівський ліс. Кн. 2: Альманах "кохання". Упоряд. І. Лучук; Асоціація українських письменників. Львів : ЛА "Піраміда", 2002 .

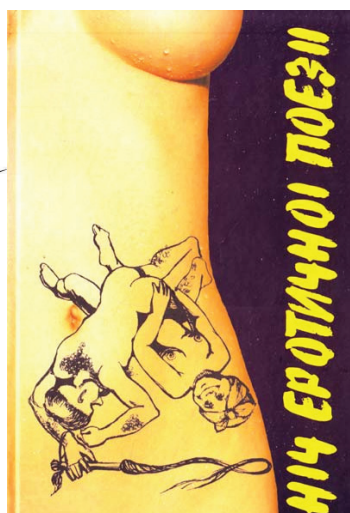
Цей випуск об'єднує тема, яка "насправді є чи то явним, чи то прихованим мотивом кохання". Серед авторів - передовсім львівські письменники. Зокрема поезії Назара Гончара, Тимофія Гаврилів, Мар'яни Савки, Назара Федорака, Галини Крук, Остапа Сливинського, Романа Садловського, Юрка Позаяка; кілька оповідань: "Життя без батьків, або гра в створення гри" Наталки Сняданко, "Для того, щоб залишитися..." Дарки Сироїд, "Невагомим пером журавлиним" Олега Говди; прозово-поетичні шматки Юрія Винничука із книги

“Арканум”, за ними слідує “Винничук і його прозова муза” Віктора Неборака; імпресії Олени Галети “Сняданок на траві”; лист-антидекларація “Фах С. Перфецькому” Юрія Коха; “Три новели про любов і не тільки...” Василя Габора; “Центрально-європейська любов” Тимофія Гаврилів; “Екзальтації” Марії Титаренко, новели Мирослава Милянського. Друкуються переклади з Іво Андрича, Давида Албахарі, Джона Ерскіна (уривки з роману “Адам і Єва”), Віслави Шимборської, Роберта Музиля (оповідання “Тонка”), Кристіана Льюїдла, Роберта Вальзера (новели), Андре Камінські (оповідання “Швайцарець”) та інше. Також розміщено переспіви з давньогрецької лірики Володимира Лучука, сім середньовічних віршів, що їх переклав із німецької Іван Лучук.

Літургія кохання: Антологія української любовної лірики кінця XIX – початок XXI століття. Упор. І. Лучук. Тернопіль: Навч. книга “Богдан”, 2008.

Антологія української любовної лірики кінця 19-початку 21 століття. Упорядник, автор передмови “Сотні глав із літургії кохання” та довідок про авторів - український поет Іван Лучук. До антології увійшли вірші 270 українських поетів. Тема кохання в українській поезії вперше представлена тут у найширшому обсязі.

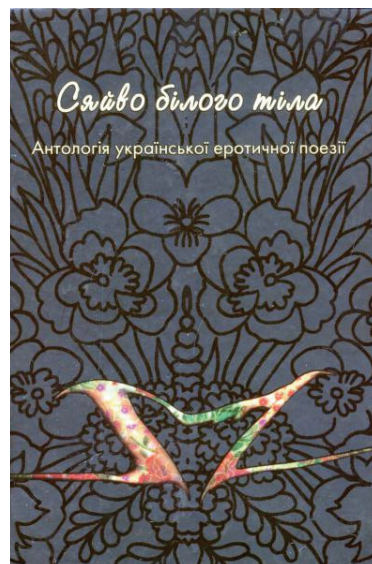

Ніч еротичної поезії / Ю. Винничук, М. Савка, Д. Лазуткін та ін. К. : Зелений пес, 2011. 124 с. URL:https://shron3.chtyvo.org.ua/Vynnychuk/Nich_erotychnoi_poezii.pdf? Еротика і поезія нероздільні. Мабуть, не було в новій історії поетів, які б не віддали належне темі кохання, як духовного, так і фізичного. І українська поезія тут зовсім не пасе задніх. Юрко Винничук, Мар’яна Савка та Дмитро Лазуткін очолили нашу “збірну” еротичних поетів. А

оригінальні, ба навіть дуже оригінальні ілюстрації до теми створила художниця Тетяна Шевченко.

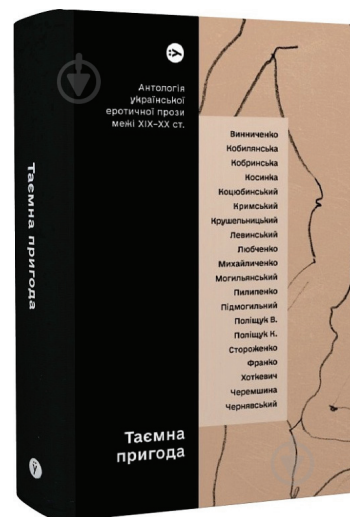
Сяйво білого тіла: Антологія української еротичної поезії. Укладач М. Сулима. К.: Факт, 2008. 424 с.

До збірки, названого рядком із вірша Михайля Семенка ввійшла еротична лірика ХХ-поч. ХХІ ст. Відкривається він поезіями Павла Тичини, а закінчується творами Тараса Федюка. Кожен із поетів, представлених у збірнику то делікатно, то епатажно відверто оспівує красу жіночого тіла (поетеси - красу тіла чоловічого), таїну інтимної близькості, неперебутньої і загадкової. URL: [https://chtyvo.org.ua/authors/Mykhail_Semenko/Siaivo biloho tila Antolohiia ukrainskoi erotychnoi poezii/](https://chtyvo.org.ua/authors/Mykhail_Semenko/Siaivo_biloho_tila_Antolohiia_ukrainskoi_erotychnoi_poezii/)

Таємна пригода... Антологія української еротичної прози порубіжжя ХІХ–ХХ ст. Упорядник Є. Плясецький. Серія: Ревізія. Перечитай класиків. Київ: Yakaboo Publishing, 2023.

Порубіжжя ХІХ–ХХ ст. принесло чимало змін у світову філософію, політику, мистецтво. На зміну віталізму прийшов декаданс, замість реалізму постав модерн, закінчився fin de siecle, і почалося відродження. В українській літературі воно стало кривавим і “розстріляним”. Та попри це наші митці намагалися не лише крокувати в ногу із закордонними, неколонізованими, колегами, а й дуже часто становили авангард розвитку світових процесів. Свідченням цього є, зокрема, й твори еротичного (sic!) змісту, які вийшли з-під пера класиків і світочів української літератури. В. Винниченко, О. Кобилянська, Н. Кобринська, Г. Косинка, М. Коцюбинський, А. Кримський, А. Крушельницький, С. Левинський, А. Любченко, Г. Михайличенко, М. Могилянський, С. Пилипенко, В. Підмогильний, В. Поліщук, К. Поліщук, О. Стороженко, І. Франко, Г. Хоткевич, М. Черемшина, М. Чернявський - як вони

кохалися 100 років тому? Точніше, як вони про це писали – попри гніт і поярмлення! Вони творили чуттєву й відверту, почасти інтимну й еротичну прозу. Найрафінованіші твори українських класиків про пристрась і бажання увійшли до антології “Таємна пригода”.

Українські сороміцькі пісні. Упор., передм., прим. М. Красикова. Харків: Фоліо, 2003. URL: <https://cutt.ly/fNipgnO>

Український Декамерон. Книга I. Дияволиця. Повість, новели. Упоряд. Р. Піхманець, післямова І. Денисюка. Бібліотека журналу “Лель”. К.: Довіра, 1993. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Martovych/Ukrainskyi-dekameron_Knyha_I/

Видання являє собою антологію творів класичної української любовно-еротичної літератури (Марко Черемшина, Лесь Мартович, Гнат Хоткевич, Володимир Винниченко, Михайло Могиланський).

Розраховане на широке коло читачів. Гарно ілюстроване.

Українська любовна лірика. Київ: Віват, 2017. 320 с.

До видання увійшла любовна лірика українських класиків вітчизняної літератури ХІХ–ХХ століть, а ще – надзвичайно талановитого літературного покоління 1920-х років.

Чари ночі: українська любовна лірика. Мініатюра. Харків: Фоліо, 2008.

У вишукане літературно-художнє видання увійшли ліричні вірші українських поетів – і мало відомих широкому читачеві, і добре знайомих. Любов та ненависть, смуток та радість, відчай та надія – всі ці відчуття бентежать наші душі сьогодні так само, як і двісті років тому.

100 тисяч слів про любов, включаючи вигуки: / Авт. проекту С. Васильєв, О. Коваль; Упор. С. Васильєв. Харків: Фоліо, 2008. 251с. URL: Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов, включаючи вигуки (dotyk.in.ua) .

Ця книжка є унікальною: її автори – 25 найкращих сучасних українських письменників. У своїх творах – есе, оповідання, нарисах, ліричних етюдах – вони намагалися збагнути та розгадати вічну таємницю любові, побачити її вияви в сьогоднішньому дні. Це розповідь про сучасну людину сучасною ж, як то кажуть, не-фільтрованою мовою – такою, яким є саме життя.

ЗБІРКИ ПОЕЗІЙ/ПРОЗИ, ОКРЕМІ ВИДАННЯ, ЕЛЕКТРОННІ ТЕКСТИ:

1. **Анонім.** Сповідь киянина еротомана (автор невідомий). Пер. з франц. Анатоля Перепаді. Львів: Кальварія, 2004. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Nevidomyi_Avtor/Spovid_kyianyana_erotomana/
2. **Винник Л.** У затінку Венери. Еротичні новели. Тернопіль: Крок, 2016.
3. **Винничук Ю.** Весняні ігри в осінніх садах. Х.: Фоліо, 2013, 2016.
4. **Винничук Ю.** Житіє гаремное. Повість. Х.: Фоліо, 2016. 190с. Ел.ресурс: https://docs.google.com/viewer?url=https%3A%2F%2Fshron1.chtyvo.org.ua%2FVynnychuk%2FZhytiie_haremnoie.pdf
5. **Винничук Ю.** Троянда Ориси: <http://dotyk.in.ua/troyanda.htm>
6. **Гаврош О.** Фалічні знаки. К.: Дніпро, 2004.

7. Гаврош О. Тіло лучниці. Львів: ЛА "Піраміда", 2006.
8. Горобець Л. Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Л. ГОРОБЕЦЬ ДІВЧИНА ЗІ ШРАМАМИ (dotyk.in.ua)
9. Гуцало Є. Імпровізації плоті. Епос-ерос. Любоці: <http://dotyk.in.ua/gutcalo.htm>
10. Даниленко В., Габор В., Жовна О. Свято гарбузової княгині: любовні історії і не тільки. Львів: ЛА "Піраміда". Приватна колекція Василя Габора., 2017. 288 с. <https://piramidabooks.net/vsi-knyzhky/svyato-garbuzovoyi-knyagyni-lyubovni-istoriyi-i-ne-tilky>
11. Денисенко Л. Забавки з плоті і крові. Кальварія, 2003. 128 с. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=QO-bn-LgiNQ>
12. Драч І. Солом'яний вогонь : поеми, вірші. Київ, 2016. 175 с. Ілюстрації Андрія Чебикіна. Оправа Віталія Мітченка.
13. Жолдак Б. Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Богдан ЖОЛДАК (dotyk.in.ua)
14. Єшкілев В. Тибет. Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2016.
15. Єшкілев В. Патос (фрагмент з роману): Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Володимир Єшкілев Патос (dotyk.in.ua)
16. Забужко О. Польові дослідження з українського сексу. К.: Комора, 2015.
17. Іздрик Ю. Календар любові, поезії. Львів: ВСЛ, 2015.
18. Клименко Л. Пор'ядна львівська пані. Львів: Дуліби, 2013, 2018. Ел.книга: <https://www.yakaboo.ua/ua/por-jadna-l-vivs-ka-pani-1570999.html>; Ієрогліф кохання. Львів: Дуліби, 2011. Ел.книга: <https://www.yakaboo.ua/ua/ieroglif-kohannja-1571001.html>
19. Лотоцька Є. Декамерон по-львівськи або Понеділкові історії. Київ: Априорі, 2021.
20. Михайличенко Г. Блакитний роман. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Mykhailychenko_Hnat/Blakytnyi_roman/
21. Мартович Л. Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Лесь Мартович. Грішниця. (dotyk.in.ua)
22. Матіос М. Бульварний роман. Львів : Піраміда, 2003. 188 с.
23. Мудрак О. Оголена самотність. Київ: ВЦ "Просвіта", 2006; Горизонтальна зебра. Київ, 2009 (у співавторстві з Юрієм Ковалевим); ТекС-ТИ-ЛЬ & Libido (рефлексії). Київ: Самміт-книга, 2015;

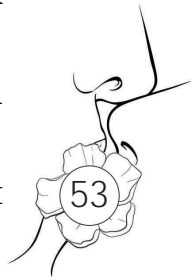
Поміж жіночих звивин (проект журналу "O'Ukraine" Київ, 2019).

URL: <http://dotyk.in.ua/mudrakz.html>

24. **Подерв'янський Л.** ПЗТ: П'єси, оповідання, есеї, сценарії. К.: Наш формат, 2016.
25. **Пагутяк Г.** Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Галина ПАГУТЯК (dotyk.in.ua)
26. **Покальчук Ю.** Кама сутра. Х.: Фоліо, 2008.
27. **Покальчук Ю.** Як тебе не любити... URL: Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Юрко ПОКАЛЬЧУК (dotyk.in.ua)
28. **Семенко М.** П'єро кохає, задається і мертвопетлює. Львів: ЛА "Піраміда" (Приватна колекція Василя Габора), 2020. 448 с.
29. **Струцюк Й.** Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Йосип СТРУЦЮК МЕРИЛІН (dotyk.in.ua)
30. **Сурженко М.** Квартира київських гріхів. Брустурів: Дискурсус, 2017. Таран Л. Колекція коханців (З книжки новел "Ніжний скелет у шафі"): <http://dotyk.in.ua/tarank.html>
31. **Ульяненко О.** Жертви кохання: Дотик Словом. Любовно-еротична проза. 100 тисяч слів про любов Олесь УЛЬЯНЕНКО (dotyk.in.ua)
Ульяненко О. Жінка його мрії. Харків: Фоліо, 2012.
32. **Чемерис В.** : Дотик Словом. Любовно-еротична проза. Валентин ЧЕМЕРИС КОЛИ ТЬОХКАЛИ СОЛОВЕЙКИ І ЧОЛОВІКИ КОХАЛИ ЖІНОК (dotyk.in.ua)
33. **Шишко К.** Епупея: сатира і гумор. Луцьк : Надстир'я, 1993. 46 с.
34. **Шкурупій Г.** Для друзів поетів сучасників вічності. Київ: Темпора, 2018. 160 с.
35. **Ярема Ю.** Тепло його долонь. Львів : Видавництво Анетти Антоненко, 2016.
36. **Яценко П.** Короткий путівник із галицького сексу: роман. Львів: ЛА "Піраміда", 2015.

АУДІОКНИГИ:

1. **Винничук Ю.** Весняні ігри в осінніх садах : <https://www.youtube.com/watch?v=yzB-b8BZL3w>
2. **Покальчук Ю.** Кама сутра: <https://4read.org/758-yurko-pokalchuk-kama-sutra.html>
3. **Покальчук Ю.** Час прекрасний: <https://4read.org/1076-chas-prekrasniy-2006-yurko-pokalchuk.html>

“Час прекрасний” - книга Юрка Покальчука, в якій зібрані оповідання і повісті різного часу написання і позірно різної тематики, але їх об’єднує головна ідея - світло і темінь почуттів людини. Деякі твори насичені густою еротикою, часом навіть шокують своєю відвертістю у показі інтимних сцен, в той час як інші присвячені злетам людського духу, пошукам ідеального в людині. Увага - книга для дорослих!

4. **Михайль Семенко.** Пристрасть: <https://www.youtube.com/watch?v=A0ld4ws4jvo>

5. **Наталя Лівицька-Холодна.** Поезії з циклу “Червоне й чорне” <https://www.youtube.com/watch?v=rDobtFEHJsI>

6. **Наталя Забіла.** Чорним оком дивиться печера...: <https://www.youtube.com/watch?v=4tm9vleU35c>

7. **Раїса Троянкер.** На пароплаві: <https://www.youtube.com/watch?v=BsZxfbmTfTk&t=1s>

8. **Дмитро Павличко.** Найліпше любитись в надрання...: <https://www.youtube.com/watch?v=GPLu9pYF9g4>

ВІДЕОКОНТЕНТ:

1. **Євгеній Стасіневич** про літературну критику та еротичу читання | РОЗМОВИ З СЕНСОМ: <https://www.youtube.com/watch?v=pgVFQjCZ1y0>

2. **Катерина Лепська.** Сороміцькі традиції в українському фольклорі та літературі: <https://www.youtube.com/watch?v=z0iZ72cLlHl>

3. **Секс і еротика в українській літературі 19-го століття:** Нотатки варварки: URL: <https://www.youtube.com/watch?v=u563eP58OUA>

4. **Агатангел Кримський:** репресований ерос і література / Шалені авторки / Ростислав Семків, Віра Агеєва: <https://www.youtube.com/watch?v=ANhU1oPb70w>

5. **Оксана Забужко:** ще про дослідження українського сексу / Шалені авторки / Віра Агеєва, Ростислав Семків: <https://www.youtube.com/watch?v=jSd8xIpHj-k>

6. **Букоголіки.** Оксана Забужко (розмова з Євгеном Стасіневичем): <https://www.facebook.com/watch/?v=2508435725849117>

7. **Оксана Забужко** “Польові дослідження з українського сексу”. Соломія Мельник. Дегустація книжок: <https://www.youtube.com/watch?v=na36Sgh-b1U>

8. **“Острів любові”**: Український еротичний серіал за мотивами творів українських класиків (1995 р.): <https://www.takflix.com/uk/collections/ostriv-lyubovi>

9. **Люба Клименко**. Пор’ядна львівська пані (еротична комедія): <https://www.youtube.com/watch?v=HskJXP96xI0>

СЛОВНИК

Що таке еротика?

Ерос (Ерот) – бог кохання у давньогрецькій міфології; уособлення любові і сексуальності. Від імені Ерота походять слова “еротизм”, “еротика”, “еротичний”.

Великий тлумачний словник сучасної мови:

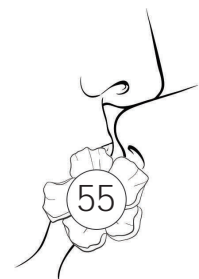
Еротика – еротика ероотика -и, ж. 1 Підвищений інтерес до проблем статі, чуттєвість, сексуальність, хтивість. 2 Твори літератури та мистецтва, насичені чуттєвістю, присвячені опису її прояву.

|| Психологічні аспекти сексуальності, її розвитку і прояву у спілкуванні, моді, мистецтві і т. ін.

(URL : <https://slovnyk.me/dict/vts/%D0%B5%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>)

Літературознавча енциклопедія (автор-укладач Ю.Ковалів. К.: Академія, 2007. С. 346):

Еротика – (грецьке *erotikos: любовний*) – описи кохання. В українському письменстві еротика мала виразно етичне забарвлення, набувала часто цнотливих форм, як у повісті “Маруся” Г.Квітки-Основ’яненка, або поетизувалася, як у повістях “Тіні забутих предків” М. Коцюбинського

чи “У неділю рано зілля копала...” О. Кобилянської. Лише деякі письменники, як-от В.Підмогильний (“Місто”, “Невеличка драма”), порушували традиційне табу. Народній творчості... властива більша відвертість, але без надміру вульгарності, що засвідчують сороміцькі пісні. Вважається, що українському письменству притаманне посилення уваги до еротики на межі ХХ-ХХІ століть, коли з’явилися повісті “Діви ночі”, “Ги-ги-ги” Ю.Винничука, “Блуд” Є.Гуцала, “Фіфті-фіфті” А.Мордовського, “Польові дослідження українського сексу” О. Забужко та ін. Однак цю тезу оцінюють неоднозначно”.

ВІКІПЕДІЯ:

Еротика – мистецтво передавання сексуальних емоцій. Найчастіше еротика виражається за допомогою образотворчих мистецтв, літератури і пісень. Поведінка дійових осіб, зображених в еротичному творі, може бути пов’язана як із щирим, майже божественним почуттям любові, так і зі звичайним сексуальним потягом. На відміну від порнографії, еротика не зосереджує увагу на графічні деталі статевих органів і статевого акту. В еротичі часто присутній елемент недовомовленості, незакінченості сюжету – завершення змальованої любовної прелюдії, її докладність залишається на відкуп уяві глядача, читача або слухача. Тим не менш еротика подекуди збуджує уяву дужче, ніж порнографія...

(URL : <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%95%D1%80%D0%BE%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0>)

GORODENOK.COM:

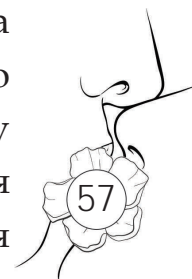
Еротика (грец. *erotikos* – *любвний*) – сукупність проявів людської статевої любові, яка поєднує як природні начала, так і різноманітні культурні форми і способи їх реалізації. Сократ стверджував, що еротичний мотив відіграє важливу роль у відносинах учня і вчителя, сприяючи набуттю знань, а Платон ототожнював еротичку з прагненням до пізнання вічних ідей, у першу чергу – ідеї прекрасного. Краса поєднується з любов’ю. Платонівський Ерос втілює ідеальний

об'єктивований елемент еротики, що пов'язується також з фігурою Аполлона – бога Сонця. Темний, земний елемент давніх греків пов'язувався з Діонісом – богом плодоносних сил Землі. Культ Діоніса, на відміну від упорядкованості і гармонійності культу Аполлона, містить елементи священного божевілля і має екстатичний характер, який у практиці діонісієвства виливався в статевий проміскуїтет і екстатичне розкриття людської плоті. З виникненням християнства почала відбуватися дееротизація людського життя, а статева любов тлумачилась як засіб продовження людського роду. Заборона еротики в ранньохристиянський період і середньовіччі значною мірою зумовила подальший розвиток західної цивілізації. В епоху Відродження Ерос став визнаним елементом повсякденного життя (Дж. Боккаччо) і суспільного дискурсу. Звільнення Еросу почалося в Новий час. Наступним етапом розвитку еротики стало наукове осмислення сексуальної сфери, що активно розгорнулося з другої половини ХІХ ст.

Медицина і психіатрія шукали у статевій сфері джерела духовних хвороб. Відбувалося глибоке і систематичне вивчення сексуальної сфери, а також визнавався її вплив на життя людини, запроваджувалась мова опису сексуальних феноменів. У результаті цього з'явилися сексологія як емпірична наука (поняття “еротика” було замінено сукупністю емпірично фіксованих проявів, поєднаних поняттям “секс”) і психоаналіз З. Фрейда. Однак роль еротики в людському суспільстві залишилася обмеженою у своїх виявах. Обмеження сексуальності є знаряддям збереження і відтворення соціального порядку. У ході сексуальної революції ці обмеження значною мірою перемістилися із сфери зовнішнього регулювання (норма, традиція, дифузійний тиск соціального середовища) у сферу саморегулювання індивідуальної поведінки. Людському суспільству для його існування необхідні як еротика, так і її обмеження, які також носять творчий характер, тому що запобігають рутинізації Еросу, роблять еротика бажаною”.

(URL: <https://gorodenok.com/%D0%B5%D1%80%D0%B E% D1 % 82 % D0 % B8 % D0 % B A % D0 % B 0 - % D1 % 89 % D0 % B E - %D1%82%D0%B0%D0%BA%D0%B5-%D0%B5%D1%80%D0%BE%D1%82 %D0%B8%D0%BA%D0%B0/>)

Що таке еротична література (поезія, проза)?

Літературознавча енциклопедія (автор-укладач Ю.Ковалів. К.: Академія, 2007. С.347):

Еротична лірика (грец. *Erotikos: любовний* і *lyrikos: ліричний*) – ліричні твори, в яких інтимні переживання мають загострену почуттєвість, підвищений інтерес до проблем статі. На відміну від своїх близьких різновидів – інтимної лірики та любовних пісень, що переймаються тонкими сердечними переживаннями й романтизацією їх, еротична лірика безпосередньо охоплена пристрастю невтоленого лібідо, діонісійським шалом тілесного вчування. В українській літературі такі твори траплялися не часто. У 20-ті ХХ ст. вони спостерігалися у доробку Раїси Троянкер, пізніше Антоніни Цвид. Нині еротична лірика найбільш притаманна віршовій творчості Олесі Мудрак, зокрема характерна для її міні-поєми “Потрясіння” (IV розділ)...”

ВІКІПЕДІЯ:

Лірика інтимна (франц. *intime*, від *intimus* – *найглибший, потаємний*) – умовна назва ліричного твору, в якому провідним є мотив любовної пристрасті і розкривається широкий діапазон душевних переживань, втаємничення заповітної істини, пов'язаної з історією кохання. Таку лірику ще називають любовною, вона належить до вічних у світовій літературі.

Взірцем інтимної лірики визнано поетичні твори Данте, Ф. Петрарки, Гафіза, І. Франка, В. Сосюри та інших” (URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%86%D0%BD%D1%82%D0%B8%D0%BC%D0%BD%D0%B0_%D0%BB%D1%96%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B0)

Інтимна лірика зазвичай відображає переживання, емоційний стан героя, пов'язані з особистим життям. Різновиди інтимної лірики:

а) *любовна* – вірші про кохання як стан душі ліричного героя (“Так ніхто не кохав” В. Сосюри);

б) *еротична* – про тілесне чуттєве кохання (збірка “Золоте ябко” Д. Павличка).

СЛОВНИК УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ У 20 ТОМАХ:

Пристрасть – сильне, нестримне почуття кохання, в якому велику роль відіграє фізичний потяг. Капітан слухав тих слів, уриваних, поспішних, що дихали раз пристрастю, ніжною любов'ю, то знов розпукою і щирим жалем (Фр., VI, 1951, 481); Тут же за столом і дружина його з сестрою, гарненькою восьмикласницею Люсею, об'єктом гарячої пристрасті хмурого й мовчазного завжди, як риба, вічного студента Мандрики (Головко, II, 1957, 277); Свою пристрасть і свою ніжність зберігала вона для людини, яку любить давно (Шиян, Гроза., 1956, 221); // Сильний фізичний потяг до особи протилежної статі. Як при кожній жінці, так і при ній, пристрасть завертала йому голову, а він давав приміту тої пристрасті лиш лупанням очей і сумом (Март., Тв., 1954, 257); Він, заточуючись, іде з нею до лави, садовить Мар'яну біля себе, і в цей час гаряча хвиля пристрасті вимиває.. жалість (Стельмах, II, 1962, 291)" (URL: <https://slovnyk.me/dict/newsum/%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%81%D1%82%D1%8C>).

Любов-пристрасть – різновид любові, де сила потягу затьмарює розум. Любов як жагучий потяг - не просто сильна симпатія.

ТЕКСТИ

Михайль Семенко

Пестила мене

Шепотіла:

Гарно.

Шепотіла в ухо:

Мій.

Гладила й шепотіла:

Скажи.

А після говорила:

Ти – чужий.

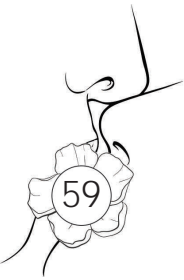
Прощались –

Цілувала, цілувала.

Я гніваюсь:

Ти знала

Що я не забуду тебе.

***

ПРИСТРАСТЬ

Твоє тіло слизьке як пристрасть
І виблискує ніби "Відьма" Ропса
Воно викликає таку безмежну
пристрасть
Як твір Хеопса
Я звіром став мене безтямить пристрасть
Із горла лізе темно-синій вий
Ти вся тремтиш благає давить пристрасть
І в диких тисках давиш до грудей
У вогкім тріпоті завмерла стихла пристрасть
І простяглась пекуча сила рук
Так розпливлась по ліжку пристрасть
Червоних мук.

***

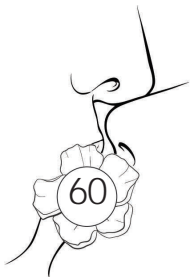
Гео Шкуруній. Вогко

пристрасні поцілунки гарячих вуст
роздушилась велика червона вишня
стримані подихи
тепла вода запашних долонь
ох ми я
м'якість гарячих дотиків
твердість хвильолона
ах
роздушилась велика червона вишня
по всьому тілі теплий сік

***

Святослав Гординський. Межа

Як ту сліпу збагнути пристрасть,
Якої не перебороти,
Що вогневе втискає вістря
У тіло, мозок, дух істоти?

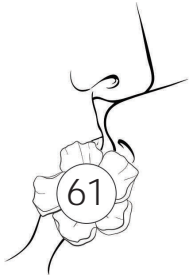

Під полум'ям огню святого,
Похмурими накрите крильми,
Встає справляти перемогу
Важке, дряпіжливе, всесильне:
Та стоплене в містичнім горні
Тим дивним полум'ям чудесним
Воно, у тайні перетворень,
Стає як янгол безтілесне.
Злітає радісним Еротом
В невідомі ще безкраї,
А розум, пірваний тим льотом,
Даремно б'ється і шукає
На дні жаги, що запалила
Пожежу збуреної крові,
Межі, та чорний спалах тіла
Перетворюється в духове.

****

Василь Стус

Я марно вчив граматику кохання.
граматику гріховних губ твоїх, –
ти утікала і ховала сміх
межи зубів затиснений захланних.
Біліли стегна в хижих шелюгах.
Нескорена вовчиця зголодніла
по диких лозах шматувала тіло,
аж червонів багульник у ногах.
О покотьоло губ, і рук, і ніг,
о вовча хіть і острахи ягнята!
Аж ось вона, аж ось вона – розплата.
аж ось він, шал, і ярий грім, і гріх!
І довгі гони видовжених тіл,
і вицвілі на дим верхівки сосон,
і цей кошлатий, цей простоволосий,
глухий, гарячий, тьмянний суходіл!
Вовтузилася петрівчана ніч,

відвільглий ранок припахав навозом.
сузір'я бігли за Чумацьким возом,
а ми пливли в чумацькому човні.

****

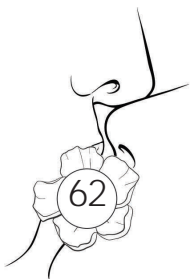
Ліна Костенко. Екзотика.

Якби це було просто щастя,
то це було б просто щастя.
А все, що зверх того, це вже – поезія.
Слухай, милий, ти захищайся!
Я стала дика, я – Полінезія.
Колись Гоген тікав на Таїті,
лишались тут і модерн, і готика.
У цьому черствому скрипучому світі
тільки любити – тепер екзотика.
Я порушила всі табу.
Нарвані квіти мої у Нірвані.
Пасеться обов'язків цілий табун,
а я цілую тебе у вігвамі.
Що з того, що туфлі у мене на шпильках?
Я в джунглях була і насилу вибрела.
Душі предків приходять навшпиньки,
щоб подивитись, кого я вибрала.
Очі у них великі і круглі.
Скелі голі, як Голяфи.
Птиця тюльпан п'є воду із кухля,
птиця бузок п'є воду з карафи.
Дві зірки у хату мені влетіло.
Сади стоять буддійськими храмами.
Люблю твоє тіло, смагляве тіло,
тіло твоє, татуйоване шрамами.

***

Дмитро Павличко

Спадала вниз оголена вода
Просяяна, весела, молода,

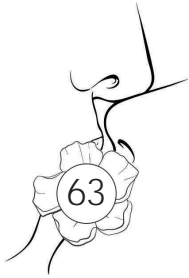

Як дівчина, що вибігла з ріки:
Ряхтіли в сонці стегна і литки,
Сміялась плоть прозора і нага,
Біліла на губах її жага,
Горіли клином кучері між ніг,
Я, роздягаючись, до неї біг,
Вона приймала радісно мене,
Як дух, я входив в тіло водяне.
Вона сміялась від моїх торкань,
Просила: «Що ти робиш? Перестань!»
І тілом, що лилось, як сонця плин,
Мені вмивала душу до глибин.
Натішившись, я падав на траву,
І слухав її мову дзвонкову,
І чув, як сміх її під серце б'є,
Як випаровує життя моє!

***

Микола Вінграновський

Коли моя рука. то тиха, то лукава,
В промінні сну торкнеться губ твоїх
І попливе по шиї і небавом
З плеча на груди, із грудей до ніг...
Коли твоя рука солодка, ніби слава,
Червоноооким пальчиком майне
В лимонній тиші і коли мене
У темну глибину повергне темна слада –
У білій лодії тоді ми пливемо
По водах любовців між берегами ночі:
І голоси у гніздах ластівочі
Стихають тихо... Золоте кермо
Заснуло! хмарини понад полем,
І спить рука в руці, і на щоці
Краплина щастя, виказана болем,
До ранку світиться...

Юрко Іздрик

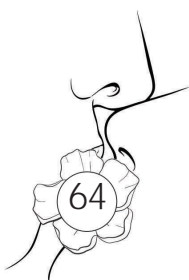
paint point

твоя епідерма
нервова тендітна
пахне мені акварельним папером
ти проростала в мені
впродовж квітня
щоби розквітнути білим тепер аж
перли крохмальні крапельки поту
і алергічне почервоніння
так достеменно й не знаю хто ти
дожити б до червня твоєю тінню
сліпий як гомер і глухий як бетховен
при тобі я завше німим менестрелем
лиш пензлик просякнутий соком медовим
малює на шкірі твоїй акварелі

***

симетрія симбіозу

на листі твоєму найтонші прожилки
немов криптографія літа
боюсь припуститися блуду помилки
і вчитуюсь як неофіт
я це тайнопис тіла
це пристрасті знаки
це графіка сонця розквітла
і сенс ніби сік проступає двоякий
солодкими краплями світла
ти напівпрозора та повна секретів
і шифри твої нетутешні у пахощах спецій
у млості секретій я встоте вмлїваю як вперше
а в сотах твоїх – все меди бурштинові
коштовні як сльози і піт
тебе я прочитую знову і знову
нефритовий твій неофіт
релігія літа в повітрі розлита

мов заповіді висоти
мої у тобі вибухають квіти
і впевнено сповнено стигло відкрито
в мені розростаєшся ти

***

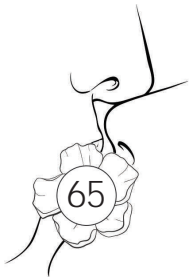
ayn sof(t)

ніжність не плаче і не голосить
голосом тихим говорить ніжність
ніжність живе у твоєму волоссі
повівом вітру подихом свіжим
днесь проростаючи з тіла поволі
майже невидимо майже нечутно
пальці мов паростки кволі і голі
не афішують своєї присутності
і не займають чужих територій
і не ламають негласних конвенцій
тіло у тілі – давня апорія:
все що минуце – те не минеться
все що нечутне – буде почуто
й на противагу тліну й смерті
ніжність зійде як окрема сутність
тиха мов лист у пустому конверті

***

гіпоксія

це так дивно – між нами ніякої близькості
тільки ці кілометри і різні умовні бар'єри
ув обіймах твоїх я гойдався би наче в колисці
але замкнута брами зачинено парки і сквери
і ніщо не римується – двері не входять в одвірки
і маршрути в квитках і сеанси підкреслено різні
навіть кров і любов ми розлили по різних пробірках
навіть слово і зойк все ніяк не вкладаються в пісню
це так дивно усе бо щоденно щонічно ніколи
не виходжу із тебе як не виходять з запою

і хапаю мов риба повітря – налякано кволо:
дай дихнути тобою
дай ще раз
дихнути тобою

***

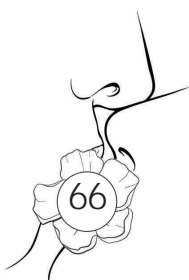
синкопи і сни

магія рухів твоїх – магнетична
голос – оголений
погляд – гіпноз
знову і знов між світанком а ніччю
в плетиві нервів й венозних лоз
залози темних секретів-секрецій
зраджують всіх розголошують все
і прокидається в пахощах спецій
наш спеціальний сенс
щиряться радісно пси шаріату
сито сиплять світанкові коти
ні просинатись ні так собі спати
вже не спроможні ні я ні ти
так зависаємо у напівсвітлі
в випарах млості і молока
з рештою світу обірвані ниті
лиш поміж нами ліана тонка
магія магнію розголос логосу
пульс ледь живий сонні серця
галапагоси в пазусі боснії
і синкопія оця

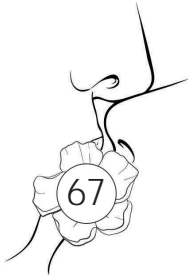
****

Андрій Любка

Все, що у мене є – твій віддалений голос,
Від якого в мені, як в воді, розходяться кола;
Вони кольорові, пахучі і теплі (о де я?!),
Як твій живіт, як любов, зрештою, як батарея.
Все, що у мене є – твої кольорові світлини,
Папка в лептопі, п'ятнадцять фото, і довгі, як зими,

Вії твої, зіниці, котрі бувають веселими, добрими, злими,
Вони вдивляються в мене і я зливаюся з ними.
Все, що у мене є – в телефоні твої есемески,
Короткі, веселі, безглузді, довгі, ранкові,
На шкірі моїй проступають, як палімпсести, як фрески,
Я – згусток для тебе квітковий тепла і любові.
Все, що у мене є – тіні, що довжаться, тіні,
У хитросплетінні мене і тебе, нічний і осінній –
Спомин,
Далекий, як ти, і нестримний, мов стогін,
Пахучий, колючий, так ніби ми спали на сні,
Ніби навколо ліс і над нами – так близько – небо,
Ніби в тобі зовсім не я, а безмежне гаряче небо,
Все, що у мене є – це квиток до тебе,
Це квиток до тебе, квиток до тебе.

****

Вже зовсім скоро, зовсім невдовзі,
Кажу собі, вже от-от, зовсім-зовсім.
Кажу собі вже так давно, що не цілком
Пам'ятаю що саме має відбутися
(коли – дивіться вище).
Може, я фотографуватиму Тебе посеред цілого
Поля квітів? Ти усміхатимешся, жмуритимешся
Проти сонця, і все Твоє тіло буде пахнути
Травою й небом, коли Ти ляжеш
Посеред цієї розкоші,
І поманиш до себе пальчиком.
Вже зовсім скоро, зовсім невдовзі.
Але невже мої мрії зводяться тільки до сексу?
Ніби й ні, ось про небо згадав, про квіти.
Як романтично, який сентиментальний пафос!
Блін, аж соромно:
Мені хочеться сексу, а я втираю тут про квіти, поля.
Добре, що вчасно зупинився, а то б
І якусь травневу грозу сюди вплив, вітер,

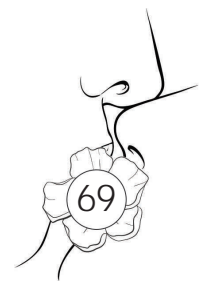
Який куйовдить Твоє волосся, з чимось дурнуватим
Порівняв би Твої очі. Твої. Очі.
Придурок, як же ж можна порівнювати з чимось Твої очі?!
Дякувати Богу, встиг зупинитися. А
Вже зовсім скоро, зовсім невдовзі,
Ні, про це не можна писати.
Хай це буде нашою таємницею.

****

Там, на іншому боці світла,
Існує реальність музики.
Жінка, яка стоїть за вікном потяга
І усміхається до тебе – це просто жінка,
Волосся якої шукатимеш на подушці,
І не знайдеш.
Бо з любов'ю переважно як із бюстгальтером:
Рідко коли вдається розстебнути з першого разу,
І справа не в фарті чи в навичках, а в руці,
Що дрібно тремтить, коли зупиниш її просто посеред міста,
Зануриш пальці в волосся,
І поцілуєш.
Там, на іншому боці музики,
Існує реальність голосу.
Жінка, яка стоїть за вікном потяга,
Зранку подзвонить тобі і скаже: «Цілую»,
Так, ніби можливо цілувати голосом,
І ти раптом зрозумієш, що насправді – можливо.
Там, де реальностей – купа куп,
Але не існує вашої, окремо взятої, спільної,
Там існує бажання битися.
Ось так просто: меч – із піхов,
І троцтити, ламати цей світ,
Аж поки він не впаде і тихо скаже її голосом:
Добраніч.
І воювати доведеться до першої волосинки,
Яку я обов'язково колись знайду.

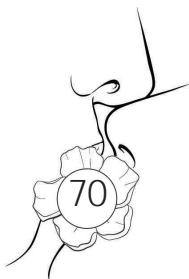
ДЛЯ ЗАМІТОК

A series of horizontal dotted lines for writing notes, spanning the width of the page.

ДЛЯ ЗАМІТОК

A series of horizontal dotted lines for writing notes, spanning the width of the page.

ДЛЯ ЗАМІТОК

Handwriting practice lines consisting of 30 horizontal dotted lines.

